

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ  
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Т.в.о. завідувача випускової кафедри

\_\_\_\_\_ Н.В. Коваленко

“ \_\_\_\_\_ ” \_\_\_\_\_ 2021 р.

## **ВИПУСКНА РОБОТА**

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕННЯ БАКАЛАВР  
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 051 «ЕКОНОМІКА»  
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЮ ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

Тема: «Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу»

Виконавець: Доброноженко Владислав Олександрович

Керівник: д.е.н., доцент Князева Тетяна В'ячеславівна

Нормоконтролер: д.е.н., доцент Князева Т.В.

Київ 2021

# НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування

Кафедра міжнародної економіки

Напрямок підготовки: «Міжнародна економіка»

Спеціальність: 051 «Економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. завідувача випускової кафедри

\_\_\_\_\_ Н.В. Коваленко

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2021р.

## ЗАВДАННЯ

### на виконання випускної роботи

ДОБРОНОЖЕНКА ВЛАДИСЛАВА ОЛЕКСАНДРОВИЧА

1. Тема роботи «Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу» затверджена наказом ректора від 30.03.2021 № 515/ст.
2. Термін виконання роботи: з 17.05.2021 р. по 20.06.2021 р.
3. Вихідні дані роботи: статистичні дані, нормативно-правова база, електронні інформаційні джерела, матеріали періодичних видань.
4. Зміст пояснювальної записки: теоретичні основи зовнішньої торгівлі в міжнародній економіці, аналітичне дослідження зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: таблиці, рисунки, діаграми, графіки.

6. Календарний план-графік.

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	17.05.2021	
2.	Збір та обробка статистичної інформації	17.05.2021- 20.05.2021	
3.	Вивчення стану проблем, опрацювання джерел	21.05.2021- 24.05.2021	
4.	Написання теоретичної частини	25.05.2021- 29.05.2021	
5.	Написання аналітичної частини	30.05.2021- 31.05.2021	
6.	Написання вступу та висновків	31.05.2021- 01.06.2021	
7.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	02.06.2021- 04.06.2021	
8.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	04.06.2021- 20.06.2021	

7. Дата видачі завдання: «17» травня 2021 р.

Керівник випускної роботи \_\_\_\_\_

(підпис керівника)

(П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання \_\_\_\_\_

(підпис випускника)

(П.І.Б.)

## РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до випускної роботи «Особливості розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу»: 60 с., 16 рис., 8 табл., 37 літературних джерел.

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ, ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА ПОЛІТИКА, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ, СПІВРОБІТНИЦТВО, МІЖНАРОДНА ПОЛІТИКА.

*Об'єктом дослідження є процес організації та розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу.*

*Предметом дослідження є чинники розвитку та інструменти регулювання зовнішньої торгівлі в рамках інтеграційних процесів.*

*Метою випускної роботи є визначення проблем та обґрунтування розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу та напрямів їх вирішення.*

*Методичною основою проведення дослідження стали наступні загальнонаукові методи: системно-факторний, діалектичний, структурний і функціональний, методи порівняльного аналізу і математичної статистики.*

*Інформаційною базою випускної роботи стали періодичні публікації вітчизняних і зарубіжних вчених, спеціалізована економічна література, періодичні видання, аналітичні і статистичні дані.*

*Практична значимість проведеного дослідження полягає у визначенні перспективних напрямів розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу шляхом аналізу теоретичних та практичних аспектів.*

*Апробація отриманих результатів. Dobronozhenko V.O. Features of the Development of the New Trade of Ukraine with the Countries of the European Union. Abstracts of XIII International Scientific and Practical Conference «Modern Problems of Globalization Processes in the World Economy». Editorial board Nataliia Kovalenko, Volodymyr Zhavoronkov [and others]. K: NAU, 2021. pp. 59-61.*

## ЗМІСТ

<b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ .....</b>	<b>7</b>
1.1 Моделі формування зовнішньо торгівельних відносин на світовому ринку.....	7
1.2 Особливості розвитку міжнародної торгівлі на сучасному етапі .....	19
1.3 Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі в рамках інтеграційних процесів	23
Висновки до розділу 1 .....	<b>28</b>
<b>РОЗДІЛ 2. РОЗГЛЯД МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ЗАНАВІС КООПЕРАЦІЇ З ЄС.....</b>	<b>29</b>
2.1. Аналіз показників динаміки зовнішньої торгівлі України.....	29
2.2. Діагностика зовнішньоторговельних відносин України з країнами ЄС .....	34
2.3 Фактори вступу України до зони торгівлі з країнами ЄС та перспективні напрями співробітництва .....	41
Висновки до розділу 2 .....	<b>54</b>
<b>ВИСНОВКИ .....</b>	<b>56</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ .....</b>	<b>57</b>

## ВСТУП

В даний час міжнародна та економічна діяльність країн певним чином побудована системою організації та можливими реалізаціями товарів та послуг на світовій арені, які в свою чергу орієнтовані та заточені на покращення та задоволення споживчого попиту, а також на отримання доходу як країн так і міжнародних об'єднань, підвищення рентабельності взаємозв'язків на основі системного дослідження ринку, зовнішнього і внутрішнього середовища.

*Актуальність теми.* Загальна світова торгівля України пережила за останні декілька років, значних змін, перш ніж її зміг змінити назавжди та ліквідувати та оставити значний слід торгівельна криза. В світовому розумінні цей час, як видозмінення міжнародних ринків могли тільки показати, який можливий буде негативний вплив на розвиток. Наша країна завжди була зацікавлена в цьому і це принесе їй позитивні нововведення на міжнародному рівні.

*Мета і завдання виконання випускової роботи.* Визначення проблем розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу та напрямів їх вирішення, формування практичних підходів і рекомендацій для покращення ефективності.

*Об'єкт* дослідження - процес організації та розвитку зовнішньої торгівлі України з країнами Європейського Союзу.

*Предмет* дослідження - чинники розвитку та інструменти регулювання зовнішньої торгівлі в рамках інтеграційних процесів.

*Методичною основою проведення дослідження* стали наступні загальнонаукові методи: системно-факторний, діалектичний, структурний і функціональний, методи порівняльного аналізу і математичної статистики.

*Практичне значення отриманих результатів.* Значення досліджень можуть бути використані у діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин.

*Особистий внесок випускника.* Представлена робота є самостійним дослідженням, яке опирається на джерела, вказані у списку літератури.

## РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ

### 1.1 Моделі формування зовнішньо торгівельних відносин на світовому ринку

Перш ніж приступати до розгляду моделі інтеграції, хотілось би визначити, що таке поняття моделі. Білецький взагалі вважає, що модель - це матеріальна, символічна або фіктивна структура, яка може показувати, та відобразити принциповість внутрішньої організації чи функціонування, а також доцільні характеристики, або об'єкти дослідження [4]. Важливим фактом є те, що також існує Макміллана модель, і вона трактує, як абстрактна теоретична структура, або ж логічна структура якої визначається природою об'єкта, природою мети та характером дослідження [6].

Якщо говорити про економічні моделі, то вищезазначений Макміллан дає таке визначення: економічна модель – це формальна чи неформальна структура аналізу, покликана абстрагуватися від складності реального світу, але зберігає характеристики економічної системи для розуміння поведінки, взаємозв'язок між організацією та технологією лежить в основі аналізованої системи [31].

Метою стратегічної економічної структури є сприяння поясненню економічних явищ та розробці економічних прогнозів, логічно припускається, що результат інтеграції значною мірою залежить від взаємодії національної економіки, і ця взаємодія може бути зведена або обмежена кількістю. Під інтеграційною моделлю слід розуміти стабільну комбінацію основних характеристик інтеграційного процесу в певній галузі, учасників (з конкретними інтересами та ресурсами), також процес їх взаємодії, та інституційне середовище, яке контролює цю взаємодію [30, с.186].

Важливо було б розпочати з розгляду інтегрованої моделі в концепції Б. Балаша, він досліджував різні етапи інтеграції, включаючи п'ять послідовних форм інтеграційного процесу, як і багато інших авторів: зона вільної торгівлі, митний союз, спільний ринок, економічна спілка, повна економічна інтеграція. Розвиток західноєвропейської інтеграції принесла деякі корективи в цю концепцію, найнижча

форма економічної інтеграції. Вважають, що регіональні відмінності, спричинені коливаннями капіталу, проходять через країни ЄС та їх внутрішні регіони та ведуть до дисбалансу в соціальному та економічному розвитку, можуть пояснити це [21].



Рис. 1.1 Форми економічної інтеграції [28, с. 91-92]

Водночас, свіжа економічна практика похитнула існуючі уявлення про природу та етапи розвитку конвергентних груп. Натомість більшість існуючих у світі асоціацій зосереджені на першому етапі інтеграції, але я вважаю, що існуючі дослідження не враховують повною мірою три важливі аспекти.

По-перше, при виборі базової моделі інтеграції, той факт, що «інтеграційною силою» в даному просторі може бути не лише державний орган, який встановлює офіційні угоди та інституційні мережі, а й недержавні суб'єкти: компанії, неформальні та недержавні норми та правила. У багатьох випадках саме взаємодія недержавних суб'єктів виражає реальні переплетені масштаби економіки регіону. У зв'язку з цим, відповідна класифікація моделей економічної інтеграції повинна враховувати різні типи інтеграційних проектів, які ґрунтуються на провідній ролі країни та в основному визначаються корпоративною структурою[15].

По-друге, важливою особливістю інтеграції є асиметрія учасників, які використовують різні інструменти ринкової інтеграції. У цьому випадку в інтеграційній групі спосіб інтеграції (наприклад, досягнення «стадії» інтеграції, як



описав Б. Баласс, переваги позитивної чи негативної інтеграції, відкритого або традиційного регіоналізму) значною мірою залежить від системи або потужності.

По-третє, акцентуємо увагу, що інтеграційний процес національної економіки у світову економіку та інтеграційний процес у кожній країні відбуваються одночасно.

Таблиця 1.1

## Типологія моделей економічної інтеграції за А. Лібманом

Відношення влади	Територіальні органи влади	Модель неформальної торгівлі
Рівність сил	Модель міжурядових договорів	Модель фінансової віддачі
Асиметрія якісно однорідних гравців	Модель домінуючого учасника	Модель держави
Асиметрія якісно різнорідних гравців	Модель спільного центру	Недержавні гравці

Джерело: систематизовано та побудовано на основі [4]

Необхідно розробити інтегровану типологію, яка враховує існуючі моделі з різними структурами влади, роль недержавних суб'єктів та важливість міждержавної та внутрішньої державної взаємодії. В загальному розумінні важливо розглянути досліди Лібмана які відносяться до класичного розвитку типології моделей.

Загалом саме з цією цілю Лібман вивчав так звану «ринкову інтеграцію», хоча вона не описує багатьох цілей та аспектів інтеграційної взаємодії, вона все ще може розглядати аналіз у ринковій економіці як вихідну точку для усунення ринкової конкуренції [24, с. 17].

Тому ми можемо обговорити шість інтегрованих моделей, пов'язаних із взаємозв'язком між вибором лідера та динамічною системою. Як показано в таблиці вище, головну роль цих трьох моделей відіграють органи державної влади. У трьох переважають недержавні підприємства. Важливо зрозуміти, що поділ класичної та

формальної яка має інтеграції має аналітичний характер, оскільки насправді ми говоримо про два аспекти, які співіснують: потоки інтеграції та взаємодії. Однак відносна важливість та тяжкість класична та формальна інтеграції можуть спостерігатися в різних регіонах.

Розглянемо моделі більш докладно

- Модель загального центру: Головною інтеграційною силою є спеціальна юрисдикція - державна установа чи центральний уряд, який не має нічого спільного з спеціальною територією;
- Модель між урядової угоди: кожна територіальна влада усуває перешкоди на основі угоди.
- Модель загального центру: Головною силою є спеціалізована юрисдикція - наднаціональна установа.
- Модель міжурядової угоди: відповідно до принципу консенсусу окремий територіальний орган усуває перешкоди на основі угоди;
- Модель провідного учасника: функцію усунення перешкод бере на себе конкретна місцева влада (наприклад, уряд провідної країни або регіону).
- Недержавна правова модель: Основою інтеграції є загальні правила гри. Ці правила навмисно створюються конкретними нерегіональними учасниками для організації економічної взаємодії між різними територіями.

Взагалі, всі 6 моделей мають довгостроковий досвід впровадження у міжнародних відносинах та національних державах, і досягнення XX століття точно не зможуть відповідати сьогоденні.

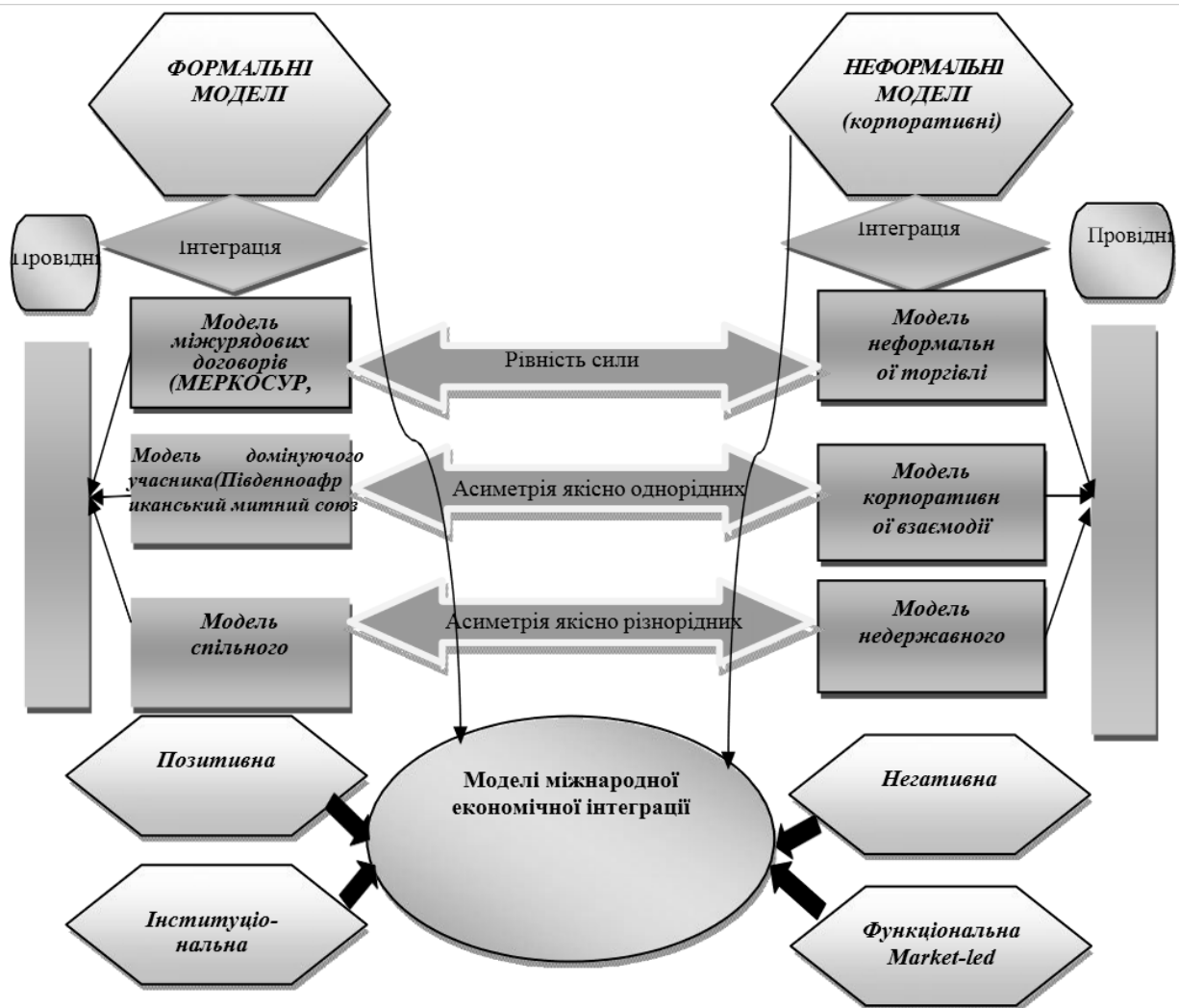


Рис. 1.2 Моделі міжнародної економічної інтеграції

Джерело: систематизовано та побудовано на основі [34]

Можна побачити фактичний результат класичної та формальної інтеграційної моделі з різноманітних частин нашої планети. Азія (рисунок 1.3), - за статистичними даними є самим прямим втіленням розвитку неформальної інтеграції. Фактично розвиток формальних інтеграційних інститутів відбувався дуже повільно, Азія відображається як дуже сильною функціональною національною економікою, а саме через прийняття законів щодо приватних підприємств [35].

Основним механізмом інтеграції є неформальна ділова мережа та інвестиційна діяльність структури компанії. З давніх часів формальні нововведення пробудила інвестування офіційних інтеграційних ініціатив. Сьогодні ситуація змінюється, окрім

«заміщення» неефективної регіональної інтеграції, бізнес-структури також все частіше запускають офіційні плани регіональної інтеграції. Такі організації, як АТЕС, в основному розвинулися завдяки неформальним зустрічам з представниками бізнесу. В Азії спроможність до субрегіональної нововведень набагато була слабкіша.

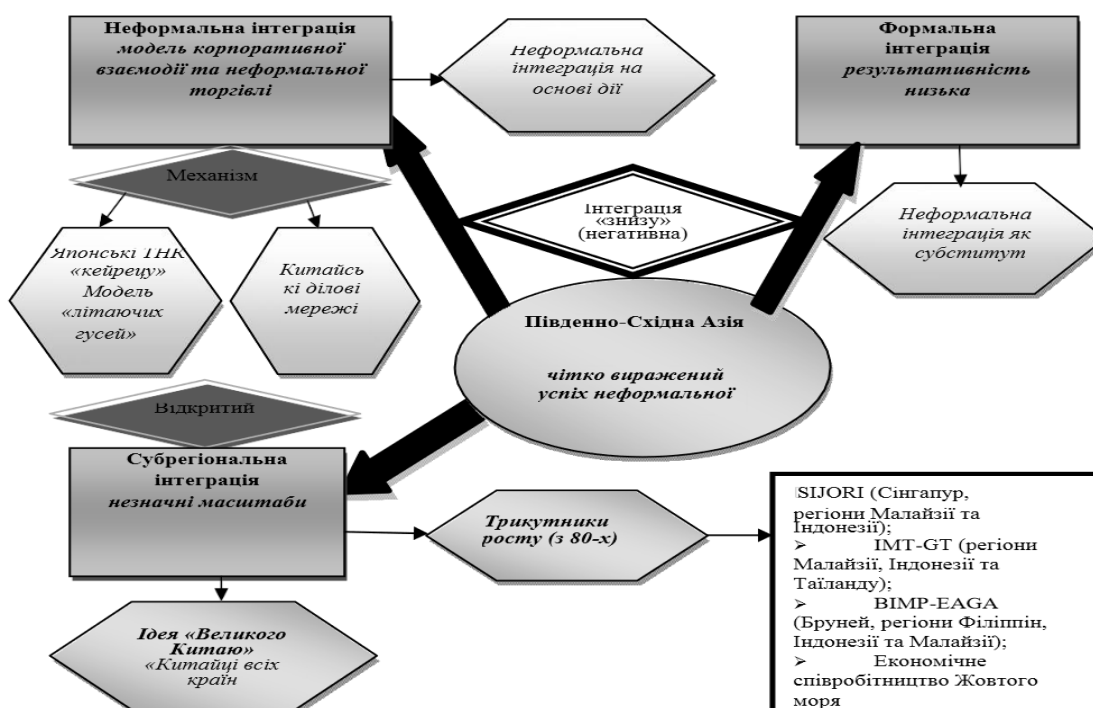


Рис. 1.3. Моделі формальної та неформальної інтеграції

Джерело: систематизовано та побудовано на основі [34]

У регіонах, де відсутня офіційна інтегрована інфраструктура, Азія може бути єдиним прикладом феноменального успіху інтеграції. Ситуація на південно американському континенті подібна, але інша. Північна Америка (рисунок 1.4). Основна відмінність північноамериканської інтеграції полягає в тому, що в цьому регіоні через високий ступінь з'єднання капіталу, об'єднання починається не з верхнього рівня, не з політичних рішень, а з нижчого. Її основною силою є приватні підприємства, практика показує, що ця інтеграційна модель не поступається показникам Західної Європи і перевершує її в багатьох аспектах. Ініціатива

об'єднання виходить від слабших партнерів. Як і в Південно-Східній Азії, рушійною силою інтеграції є корпоративна структура, самою важливою з яких є транснаціональні корпорації США. Однак їх регіональна експансія значною мірою зумовлена впливом міжурядових угод [35].

Сьогодні НАФТА, головна інтеграційна група в регіоні, є не просто прикладом міжрівневого співробітництва, це союз двосторонніх відносин між США та Мексикою, у процесі розробки першим важливим гравцем була «зібрана» галузь американських транснаціональних компаній, інвестиції яких були зосереджені в північних штатах Мексики, так названі «макіладори». Ці структури зацікавлені у використанні порівняно економічних робочих ресурсів Мексики для виробництва товарів та ринків промислово розвинених країн, які складають основну частину торгівлі між Мексикою та США [35]. Очевидно, що Північна Америка також була «інтегрована» через імміграційну хвилю. Однак незалежно від того, яку інвестицію робити, вона в основному є однобічною: це інформація про імміграцію з Мексики до США.

Як і корпоративні інвестиції, імміграція проявилася задовго до появи офіційних інститутів регіональної інтеграції, і певною мірою, ми можемо говорити про міграцію попри досить жорсткі бар'єри протягом тривалого часу.

Наразі імміграція призвела до формування великої кількості іспаномовних меншин у США, що мало значний вплив на економічний та політичний розвиток країни. Певною мірою деякі люди говорять про формування транскордонної мережевої структури, яка схожа на існуючу транскордонну мережеву структуру в Південно-Східній Азії, хоча масштаби її економічного впливу є незрівнянними.

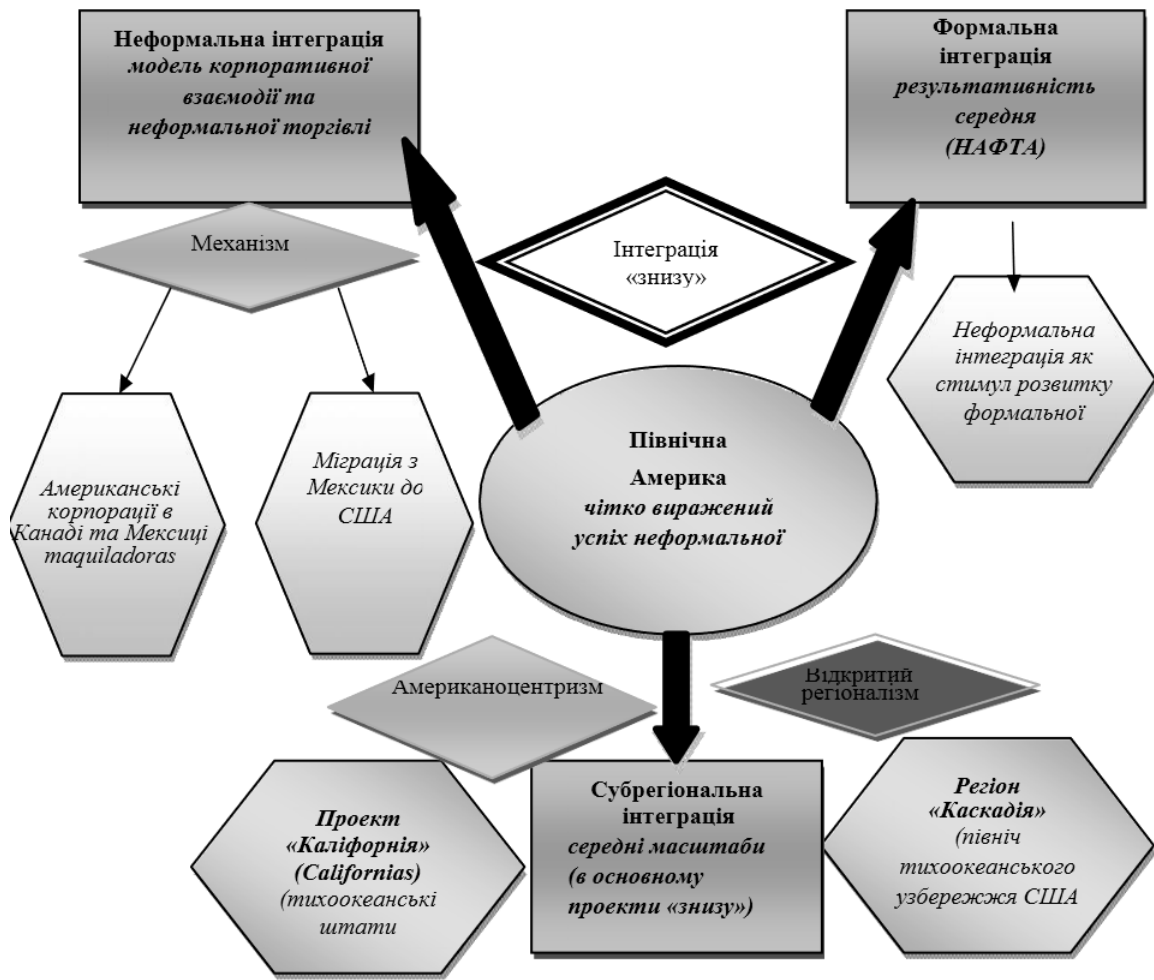


Рис. 1.4. Фактична модель субрегіональної інтеграції

Джерело: систематизовано та побудовано на основі [34]

У Північній Америці є багато субрегіональних проектів економічного співробітництва, які мають більш важливе значення, оскільки на відміну від Європейського Союзу, це справді «план знизу вгору»: НАФТА не має структурного фінансування для підтримки транскордонних регіонів (аналогічно План INTERREG). Однак усі три країни НАФТА є зрілими з важливими регіональними повноваженнями.

На відміну від європейських «об'єднаних союзів», заснованих на співпраці центрів та регіонів, США є конкурентним союзом, заснованим на регіональних ініціативах, спрямованих на зосередження на власних силах. Те саме стосується підприємницької діяльності та можливостей самоорганізації, які більш розвинені в Північній Америці. Латинська Америка (рисунок 1.5). В регіоні дуже мало

представників формальної та неформальної інтеграції. Процес інтеграції насправді не враховує інтереси бізнес-структури, але зосереджується на факторі «політичної доцільності», а транскордонні інвестиції все ще надзвичайно обмежені. Якщо бізнес-асоціації активно взаємодіяли з урядами Мексики та Чилі (коли зона вільної торгівлі була створена із США), розвиток Меркосуру здійснювався без тісних зв'язків держави та приватних структур [35].

Масштаби інтеграції в регіоні незначні, головним чином через відсутність сильних конкурентних компаній та практику транснаціональних структур неформальної мережі. У той же час південний спільний ринок певною мірою сприяв розвитку регіональної інтеграції, але захищав компанії ціною введення жорстких тарифів для третіх країн. Ступінь регіональної інтеграції в Латинській Америці все ще є відносно низьким, однак є винятки.

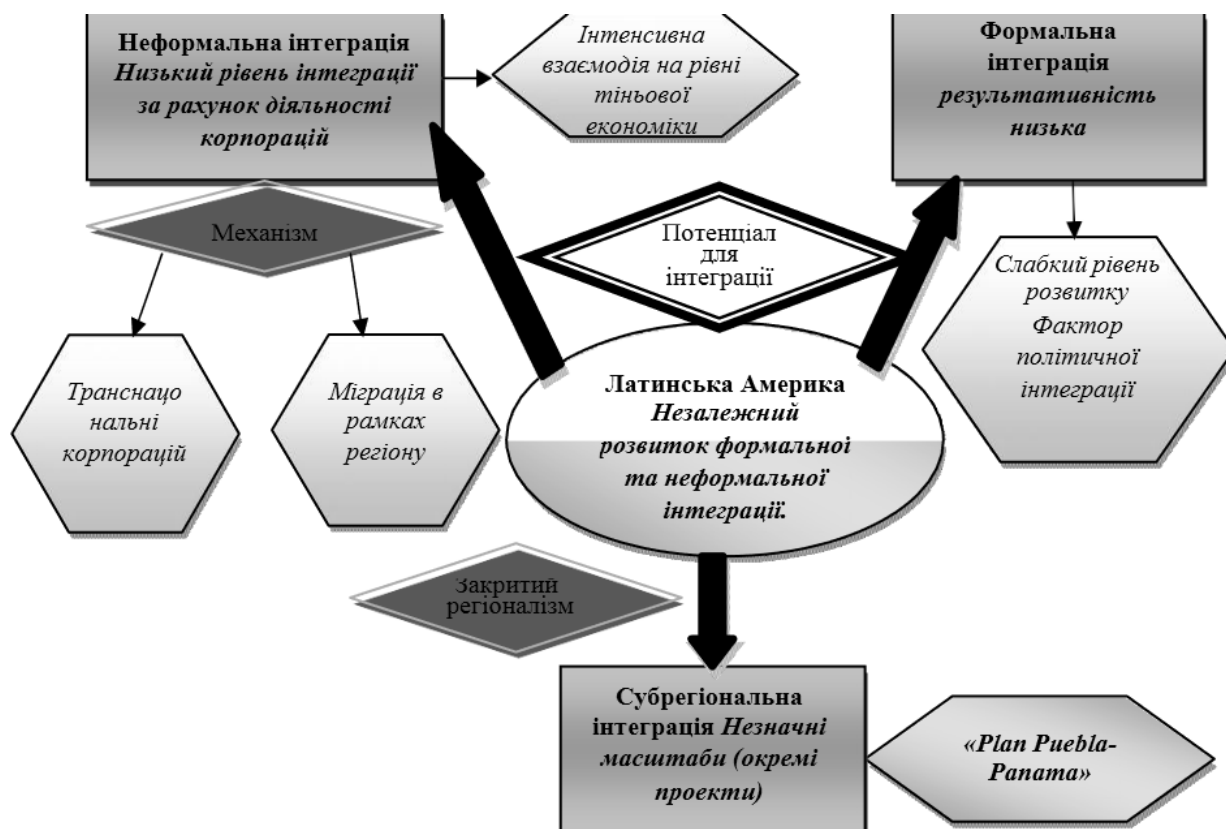


Рис. 1.5 Взаємодія моделей формальної та неформальної інтеграції в Латинській Америці

Джерело: систематизовано та побудовано на основі [34]

Коли в 2004 році було створено Союз південно американських націй, потужний інтеграційний устрій, можна побачити контур політики закритого регіоналізму, який включає три інтеграційні групи, а саме: Південний спільний ринок, Андську групу та члени Карибського співтовариства - Гейна та Сурадари. [35].

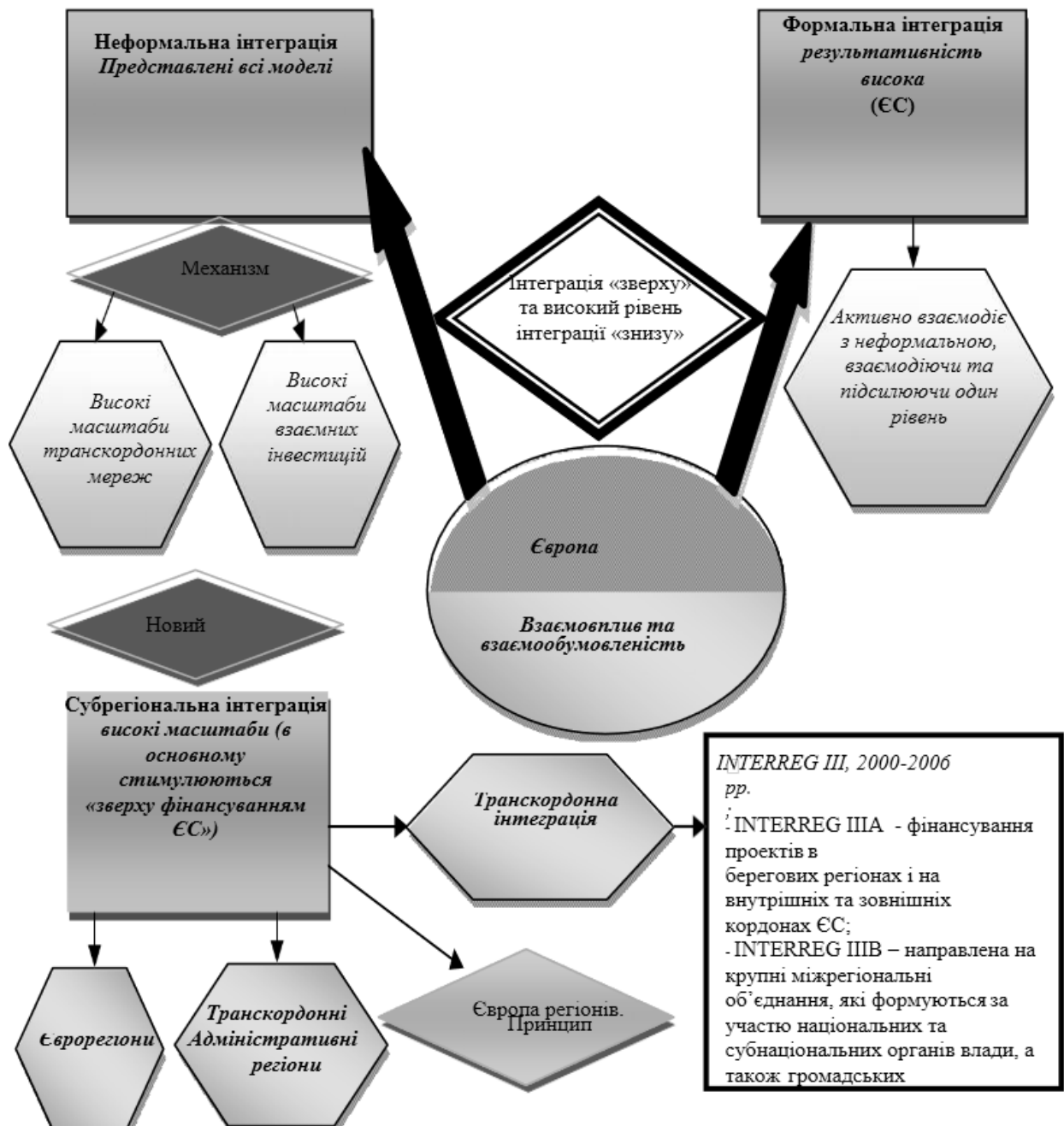


Рис. 1.6 Взаємодія моделей формальної та неформальної інтеграції в Європі

Джерело: систематизовано та побудовано на основі [34]



В Європейському Союзі досягнуто ступінь послідовної та поступової інтеграції. Протягом десятиліть у Західній Європі застосовуються такі моделі: асоціації вільної торгівлі, митні союзи, спільні ринки товарів, капіталу та робочої сили, економічний та валютний союз. ЄС є однією з небагатьох інтегрованих груп, де компанії з «рівною участю» беруть участь у формуванні політики інтеграції та взаємодіють з національною структурою. У цьому відношенні модель взаємодії за інтересами структури компанії та регіональної інтеграції має певну особливість. Можна говорити про взаємне посилення інтеграційного процесу посилення впливу європейських інституцій робить їх більш привабливими цілями та сприяє зростанню попиту на корпоративну структуру, тим самим поглиблюючи інтеграційний процес [35]. Це, в свою чергу, посилило владу державних інститутів. Розширення європейського законодавства тісно пов'язане із посиленням лобістської діяльності ЄС. Через розвиток інтеграції масштаби на ринок ЄС дуже важливі.

Однією з характеристик ЄС є масштабний розвиток МСП (малого та середнього підприємства), який користується перевагами відкритих ринків. Нарешті, на основі складної мережі дочірніх компаній у регіоні, в ЄС існує велика внутрішня торгівля.

Однак відносна роль інновацій у інтеграції для посилення ринкової інтеграції неоднозначна і змінювалася з часом. Деякі експерти вважають, що введення євро не сприяло інтеграції ринку.

ЄС є зразком розвиненого регіонального співробітництва, кількість транскордонних регіональних проектів якісно змінив структуру просторової економічної організації. З політичної точки зору мова йде про формування національної політики.

У більшості частин Європи багато регіональних проектів різного рівня діють паралельно, бо сутність європейського регіоналізму полягає в поступовому переході від національних організацій до європейських регіонів.

Африка (рисунок 1.7). На африканському континенті офіційна інтеграція (крім валютного союзу, що залишився з колоніального періоду) характеризується надзвичайно низьким рівнем розвитку, те саме можна сказати про багатонаціональний бізнес.

Однак Африканський континент є яскравим прикладом інтенсивного розвитку неформальної торгової інтеграції, структура мережі, що забезпечує торгівлю, в основному діє в Західній та Східній Африці у Південній Африці вони менш розвинені через історію торгової мережі континенту. Деграція регіональних ініціатив в Африці також пов'язана із загальними проблемами управління, що постійне занепокоєння недоторканності національних територій також зіграли свою роль. В Африці більшість штатів були створені людиною, а їх кордони контролюються колоніальними державами. Тому переважна більшість еліт у цих країнах є недемократичними, і їх дуже турбує загроза зміни існуючих кордонів та втрати влади та власності. З 1963 року принцип недоторканності кордонів лежить в основі Організації африканської єдності і суворо дотримується.

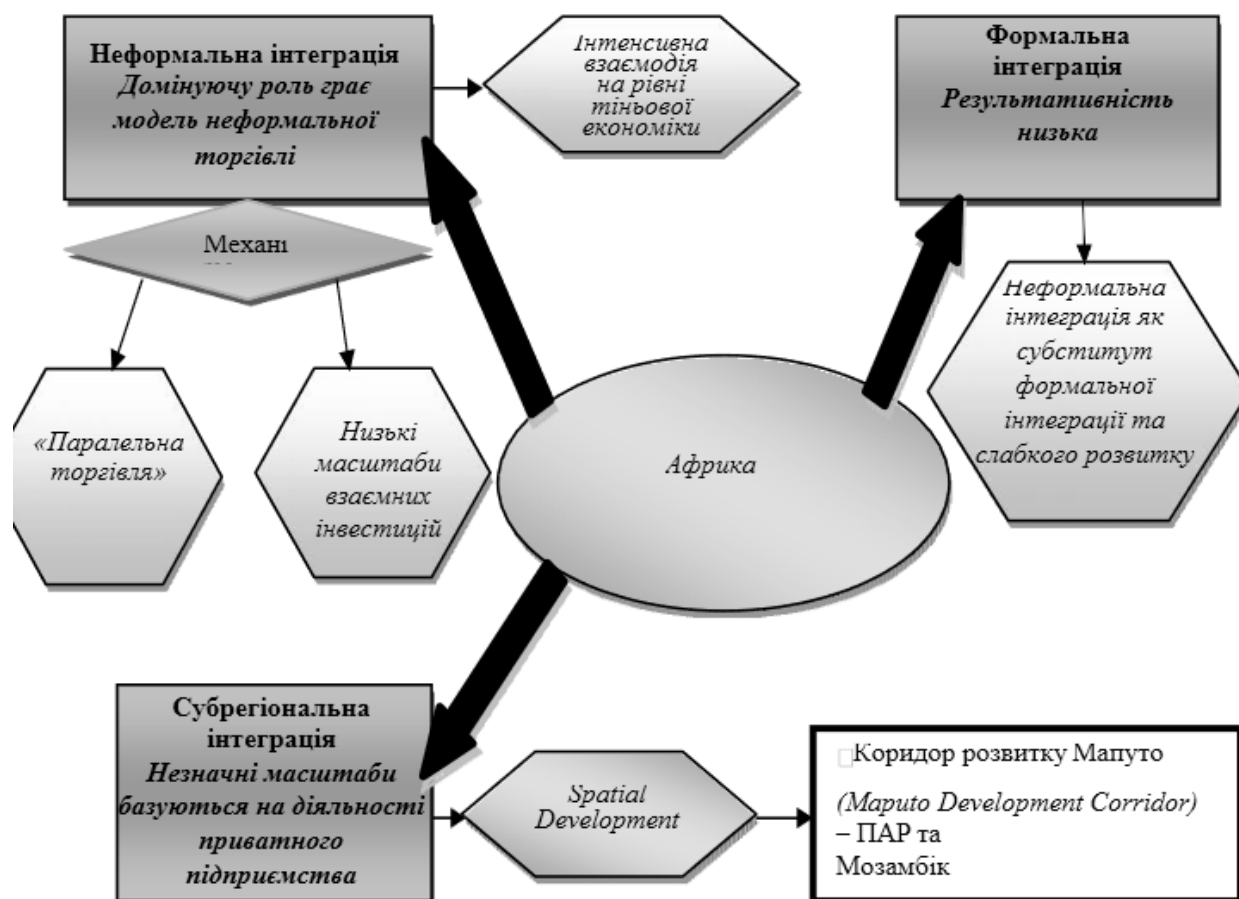


Рис. 1.7 Неформальні інтереси в Африці

Джерело: систематизовано та побудовано на основі [34]

Згідно з визначенням основних учасників та характером властивих їм взаємовідносин, існує шість основних режимів інтеграції, які визначають сутність внутрішньої та міжнародної інтеграції. Сучасні три режими міжнародної економічної інтеграції становлять сукупність формальних режимів інтеграції. Центр, модель основних учасників та модель міжурядової угоди, інші три моделі належать до групи моделей інтеграції, в якій керівна роль належить неурядовим організаціям, модель торгівлі, модель взаємодії компаній та недержавна правова модель.

У Європі завдяки постійній взаємодії та взаємодії процес інтеграції розвивається, однак, з точки зору судження, ця модель є винятком, більш поширеною є неформальна інтеграція, яка замінює формальні норми (вона нещодавно з'явилася в Африці, Південно-Східній Азії), а в деяких випадках вона також стала чинником розвитку програм офіційної інтеграції (Північна Америка) [35].

Насправді, деякі регіони (Латинська Америка) ігнорують реальність та можливість неформальної інтеграції та реалізують свої проекти - як бачите, це сильно впливає на ефективність цих ініціатив.

## **1.2 Особливості розвитку міжнародної торгівлі на сучасному етапі**

Міжнародна торгівля в сучасному часі будь-якої країни є невід'ємною частиною національної економіки, тому кожна країна приділяє особливу увагу її розвитку. Присутність ринку на міжнародній арені свідчить про налагодження зовнішньоторговельних відносин з партнерами різних країн, що в свою чергу підкреслює високий рівень економічного розвитку всієї країни.

Зовнішньоекономічна діяльність може збалансувати виробничий потенціал країни та споживчі переваги, що дозволяє отримувати дефіцит продукції та продавати надлишки товарів, які не були поглинені внутрішнім ринком. Тому завдяки міжнародній торгівлі потреби населення кожної країни, що торгує, були високо задоволені[19]. Слід також зазначити, що міжнародна торгівля України характеризується діяльністю економічних суб'єктів в Україні та інших країнах. Ця діяльність відбувається як в Україні, так і за її межами, і визначається як продаж

товарів або послуг між виробниками та споживачами. Світова торгівля орієнтована на експорт, тобто експорт товарів від вітчизняних виробників до іноземних споживачів та імпорт товарів від іноземних виробників до внутрішніх споживачів.

Торгівля є самою старшою формою економічних відносин, вона з'явилася задовго до виникнення міжнародної економіки [3, с. 45]. Це обмін товарами та послугами між національними економіками, як основна форма вона опосередковує багато інших форм цих відносин. Спеціалізація та кооперація міжнародного виробництва, а також міжнародне науково-технічне співробітництво знаходять своє відображення в розширенні обміну товарами та послугами між країнами. Міжнародна торгівля стає все більш важливим фактором прогресу для всіх країн.

Експерти з історії висунули різні стандарти циклічного розвитку міжнародної торгівлі: відповідно до стадії розвитку науково-технічного прогресу (відповідно до змін продуктивності), вдосконалення транспортної системи (транспортних засобів та доріг), дотримання пріоритетного напрямку зовнішньоторговельної політики країни, лібералізація або торговий протекціонізм.

Насправді виявляється, що між усіма цими стадіями існує прямий зв'язок [25].

Розглянемо основні етапи розвитку міжнародної торгівлі:

- I – початковий: з 18 ст. до першої половини 19 ст.
- II – друга половина: з 19 ст. – початок Першої міжнародної війни 1914.
- III – період між світовими війнами 1914-1937.
- IV – повоєнний: 1950-1960.
- V – новітній: з початку 1970 років [12].

Кожен із зазначених п'яти етапів розвитку міжнародної торгівлі має такі характеристики, а саме: певні фактори розвитку, характеристики, що відображають рівень інтернаціоналізації виробництва та роль міжнародної торгівлі у розвитку національної економіки, пріоритетний метод нагляду за зовнішньою торгівлею у більшості країн світу. В умовах зростаючої інтернаціоналізації економічного життя темпи зростання міжнародної торгівлі навіть перевищують темпи зростання обробної промисловості, навіть під час економічного спаду. Тобто основою міжнародної

торгівлі є міжнародний поділ праці, а міжнародна торгівля - це найвищий ступінь розвитку соціально-територіального поділу праці між країнами, що робить виробництво певної продукції стабільно зосередженим у певних країнах.

З національної та політичної точок зору міжнародна торгівля розглядається як особливий соціальний взаємозв'язок, що виникає внаслідок обміну товарами та послугами між країнами світової економіки, кожна країна має власну зовнішньоторговельну політику. Міжнародна торгівля займає особливе становище в складній системі міжнародних економічних відносин. Він є посередником майже всіх видів та форм міжнародного співробітництва, включаючи спільну ділову діяльність різних національних структур, міжнародний трансфер технологій тощо.

В даному списку, ми бачимо чинники світової торгівлі:

- Лібералізація світової торгівлі на багатосторонній основі, що виявляється в скасуванні або зниженні тарифів та нетарифних обмежень, створенні вільних економічних зон та створенні спільних підприємств.
- Через створення зони вільної торгівлі для країн, які не беруть участі в економічних організаціях, встановлюється єдиний товарний тариф, створюється спільний ринок та валютно-економічний союз для розвитку торговельно-економічної інтеграції.
- Отримайте політичну незалежність завдяки територіям, які раніше належали колоніальній імперії, і виникли нові промислові нації.

Також до сутності світова торгівля можна віднести:

- Поглибити міжнародний поділ праці та інтернаціоналізацію виробництва;
- Ознайомтесь із досягненнями науково-технічної революції, особливо через оновлення основного капіталу, створення нових продуктів, появу нових галузей економіки та реконструкцію традицій, щоб це відобразити.
- Активізація транснаціональних корпорації на світовому ринку.

На сьогоднішній день до п'ятої частини світової продукції здійснюється торгівля через канали зовнішньої торгівлі, і ця частка має тенденцію до збільшення. Швидкість розвитку міжнародної торгівлі випередила зростання виробництва [25].

Кількісна структура світового обміну товарів виріс майже в 2,1 %, а точне зростання міжнародної економіки не перевищувало. Обсяги торгівлі, а саме продовольчих галузей є аналогічною формулою для купівлі-продажу товарами праці між різними країнами [19, с. 204].

Якщо брати всі обсяги загального розуміння, світова торгівля - це спектр всіх можливих секторів для великої кількості країн. Взагалі експортом вважають придбання товарів і послуг, що виробляються в других країнах та поставляються в різні країни.

1) Експорт з офіційної країни товарів, вироблених, або перепроданих у цій країні, а також товарів, які раніше були ввезені в цю державу та перероблені.

2) Тільки первинно експортованих послуг або ж товарів, що експортуються до цієї держави.

3) Експортувати необроблені раніше імпортовані товари.

Об'єктами оборотного експорту, як правило, є товари, що продаються на міжнародних аукціонах та товарних біржах. Експортний бізнес також передбачає вивіз товарів з території вільних економічних зон та визначених складів. Імпорт - це витрати фізичних осіб, компаній та урядів у певній країні на придбання товарів та послуг, вироблених в інших країнах. Слід зазначити, що якщо товари перетинають кордон країни-контрагента, операції з імпорту та експорту вважаються завершеними. Це показує цілісне виконання певних процедур, включаючи надання статистичної бухгалтерської інформації.

У практиці світової торгівлі існує два основних методи:

1) Фактичний спосіб, який передбачає встановлення безпосереднього контакту через виробником та споживачем [21]. Непрямі, включаючи купівлю-продаж товарів через торговельного посередника відповідно до спеціальної угоди з торговим посередником, яка передбачає, що торговий посередник повинен виконувати певні зобов'язання, пов'язані з передаванням товарів виробником.

2) Слід зазначити, що зазвичай використовуються прямі методи:

- при закупівлі машинної актуалізації на внутрішніх ринках за довгостроковими контрактами;
- при експорті великого та цінного вантажу;
- при експорті стандартного серійного обладнання через власні іноземні компанії, філії та дочірні компанії власна торгова мережа;
- при купівлі сільськогосподарської продукції напряму у сг країн, що розвиваються;

Термін «зовнішня спекуляція» стосується продажів будь-якої країни з іншими країнами, включаючи платний імпорту структуру та платне перевезення товарів. Згідно з повідомленнями, світова торгівля - це загальна сума оплачуваної торгівлі між усіма країнами світу [14, с. 122].

### **1.3 Інструменти регулювання зовнішньої торгівлі в рамках інтеграційних процесів**

У світовій торгівлі існує тисячі методів, це призводить до різних методів. В. Данильцев класифікував інструменти, що використовуються для управління міжнародною торгівлею товарами, наступним чином [25].

Документи, що стосуються регулятивних заходів і застосовуються, коли товари перетинають митний кордон (прикордонні заходи). Забезпечення інструментами, які застосовуються до заходів, що впливають на весь внутрішній ринок, але не впливають на умови виходу іноземних товарів на внутрішній ринок;

Інструмент, що використовується для поліпшення умов виходу вітчизняних товарів на зовнішні ринки. Це особливо заходи у відповідь, коли вони не призначені для обмеження доступу на ринок, а для тиску на партнерів для скасування обмежень.

Основними засобами стримування вільної торгівлі є імпорتنі тарифи, імпорتنі квоти, вимоги до якості, експортні субсидії, експортні мита, ембарго, зміна курсів обміну валют, різні типи митних зборів та нетарифні обмеження торгівлі.

Імпортні тарифи. Класичним методом обмеження імпорту є тарифи, також відомі як податки на імпорт або тарифи. Тарифи можуть бути у формі фіксованої суми, що сплачується за одиницю ввезеного товару (конкретні тарифи). Змінний податок на одиницю ввезених товарів (змінний податок), або певний відсоток від вартості імпортованих товарів (валовий податок). Імпортні квоти, різниця між ними та імпортними тарифами полягає в тому, що їх вплив на формування цін на внутрішньому ринку є опосередкованим. Це називається: непрямим ефектом, оскільки квоти впливають на кількість ввезених товарів, а не на їх ціни. Імпортні квоти визначають, що лише певна кількість фізичних товарів може імпортуватися в країну протягом певного періоду (зазвичай це рік) [25].

Ця квота відрізняється від тарифів, які визначають розмір або відсоток податків на імпорт, але дозволяють ринку визначати кількість одиниць, що імпортуються з встановленим значенням тарифу. У кожному випадку застосування тарифів підніме ціну на імпортовані товари до внутрішнього рівня цін або вище. Тому з економічної точки зору тарифи роблять іноземні товари потенційних імпортерів непривабливими. Інші аспекти регулювання тарифів також заслуговують на увагу. Пільгові тарифи - це тарифні ставки, що застосовуються до імпортованої продукції залежно від їх географічного розташування: країни або регіону з пільговими (спеціальними) умовами з інших країн / регіонів мають нижчі ставки податків.

Важливе зауваження щодо пільгових тарифів – вони є географічно дискримінаційними, розуміння терміна «дискримінація» не обов'язково є умовою торгівлі, а іншим ставленням до третіх країн. Інші показники регулювання тарифів є найбільшою системою. Процедури найбільшого сприяння, вимоги до офшорних зборів, в основному застосовуються в розвинених країнах [3]. Добровільні обмеження імпорту. Є таємною формою імпортних квот з однаковими економічними наслідками. Вони включають договірні зобов'язання між країною-імпортером та однією або кількома країнами-експортерами щодо обмеження експорту до певної суми. Квоти, встановлені на підставі сили чи контрактів, дуже важливі для країни, яка встановлює квоту та власника квоти.



Квоти зазвичай розподіляються між потенційними постачальниками товарів, оскільки ціна встановлена на імпорتنі товари в рамках квоти, вища за світову, квота є цінним інструментом і має певний політичний вплив. Економісти пов'язують процес підвищення цін із протекціоністською політикою уряду і називають це пошуком орендної плати. Виробники товарів, які наполягають на встановленні імпорتنих тарифів або застосовують інші форми заходів із захисту імпорту, шукають такої ренти. Іншою альтернативою квотам є ліцензії на імпорт, оскільки ліцензії зазвичай видаються країнам-експортерам на певну кількість товарів. Загальна кількість ліцензій на імпорт, виданих країною-імпортером, становить її квоту на імпорт. Таким чином, ліцензія виконує функцію розподілу серед країн-експортерів, крім зміни умов торгівлі через імпорتنі тарифи, країна також здійснює нагляд за експортним потоком товарів [11]. Експортні податки встановлюються лише для товарів вітчизняного виробництва, які використовуються виключно для експорту. Податок може бути у формі фіксованого збору за одиницю товару, або це може бути відсоток від загальної митної вартості.

Експортні податки збільшують ціни на товари, що беруть участь у міжнародній торгівлі. Ці податки можуть бути використані як джерело доходів бюджету для країн-експортерів. Подібним чином цей засіб регулювання торгівлі може зменшити попит світового ринку на товари, необхідні на внутрішньому ринку [14].

Експортні субсидії - це або від'ємні податки на експорт, або платежі, які уряд здійснює компаніям під час експорту товарів. Експортні субсидії та відповідні інструменти регулювання торгівлі мають на меті розширити експорт, завоювавши зовнішні ринки та встановивши ціни нижче конкурентних умов. Мета - зменшити тиск на вітчизняних виробників для конкуренції або знайти ринок надлишкового виробництва. Ембарго - експорт одного або декількох наборів товарів з однієї країни в іншу призупиняється. Ембарго на експорт контролюється державними нормативними актами і може застосовуватися, коли постачання товарів є недостатнім, а ціна занадто висока, а також може використовуватися як частина зовнішньоекономічної стратегії країни. Зміни валютного курсу (спотворення курсу). Обмінний курс - це порівняльна ціна між валютами різних країн. В умовах ринкової

економіки зміни обмінних курсів впливають на взаємозв'язок між попитом та пропозицією, змінюючи тим самим умови торгівлі та товарні потоки. Курси валют слід коригувати відповідно до рівня інфляції в кожній країні, щоб визначити вплив торгівлі. Крім того, оскільки країни імпортують та експортують різні товари, необхідно розрахувати зважений обмінний курс країн, які фактично імпортують товари та послуги. [8]. Щоб уникнути нестабільності на товарному ринку, країни іноді застосовують методи коригування власних валютних курсів, зниження курсу національної валюти має наслідком експортні субсидії, що розширюють торгівлю та мають тенденцію до зростання інфляції. Зростаючий обмінний курс діє як експортний податок, знижуючи внутрішні ціни. Нетарифні бар'єри для вільної торгівлі, окрім використання тарифів та субсидій для зміни вільного розподілу ресурсів, політики часто використовують інші менш помітні форми обмеження вільної торгівлі. В останні роки такі нетарифні бар'єри стають дедалі частішими. Економісти відзначали, що в останні роки зниження тарифів внаслідок багатосторонніх торгових переговорів значною мірою компенсувалось нетарифними бар'єрами для вільної торгівлі.

Технічні обмеження. Санітарні та фітосанітарні вимоги - це технічні обмеження для контролю якості продукції, що ввозиться в країну з точки зору здоров'я споживачів, захисту тварин та рослин. Хоча всі країни застосовують такі правила щодо імпорту та вітчизняного виробництва, іноді вимоги до імпортової продукції є більш жорсткими, ніж вимоги до вітчизняної продукції, або ці вимоги, як правило, ефективні для запобігання всіх або майже всіх продукції, виробленої за кордоном.

Ця концепція взагалі походить від політичних міркувань, країни-імпортери можуть не захотіти застосовувати квоти на імпорт у чистому вигляді, оскільки з юридичної точки зору це означати обмеження вільної торгівлі. Натомість країна може підписати адміністративну угоду з іноземним постачальником, згідно з якою постачальник погоджується «добровільно» уникати певного експорту до країни-імпортера. В останні роки люди обговорювали законодавство, яке називається державними закупками. Зазвичай такі умови торгівлі обмежують придбання іноземних товарів вітчизняними державними органами[18].

Сьогодні обговорюється ще одне питання - обмеження торгівлі послугами.

Існує багато нетарифних обмежень у торгівлі послугами. Наприклад, іноземні страхові агентства можуть бути обмежені, не дозволяючи їх продавати на ринку іншої країни, завантажувати іноземні судна заборонено пересування між іноземними портами, іноземним літакам може бути обмежено посадку у внутрішніх аеропортах, а країни, що розвиваються, можуть утримувати. Інформація використовується на користь вітчизняних компаній, і ці обмеження не такі драматичні, як прямий контроль за переміщенням товарів [4]. Однак із збільшенням частки послуг у світовій торгівлі обмеження вільного обігу послуг дедалі більше стають серйозною причиною відхилення від принципу порівняльної переваги. Відсутність валютних резервів у країнах, що розвиваються, іноді призводить до централізованого контролю над цими фінансовими ресурсами. У крайніх випадках експортери цих країн повинні продати свої валютні надходження центральному банку, а потім центральний банк перерозподіляє валюту імпортерам на підставі таких обставин. Стандарти «необхідності» імпортних закупок, так було в Україні між 1998 і 1999 роками, коли вітчизняні експортні компанії повинні були передати половину своїх доходів Національному банку. Хоча можливо стабілізувати курс національної валюти, така форма обмеження може призвести до різкого дисбалансу в імпорті зі стану вільної торгівлі. Крім того, практикується використання авансових депозитів у країнах, що розвиваються. У цьому випадку, коли імпортерна компанія депонує певний відсоток майбутніх закупівель імпорту в державний банк, видається ліцензія на імпорт. Депозит буде повернено після завершення фактичного імпорту товарів, але на проміжному етапі підприємство втрапить можливість використовувати капітал як замінник. Загалом можна спостерігати багато інструментів аграрної політики, які впливають на міжнародну торгово-економічну кон'юнктуру [14].

Ми розглянули лише найвідоміші методи та засоби, лише після вивчення країни можна отримати інформацію про всю ситуацію. Однак очевидно, що буквально вільної торгівлі в реальному світі не існує.

Якщо для вивчення цього ефекту в якості прикладу використовується лише один ринок, а результатні зміни відповідного ринку ігноруються, то такий вид досліджень називається частковим аналізом рівноваги.

## **Висновки до розділу 1**

В загальне розуміння про те, що таке «світова торгівля» вказує на сам експорт та велику частину імпорту послуг на товарів на світовій арені, а сам баланс та стабільність називають торговим партнерством. Статистика щодо ЄС показує стабільний приріст та актуалізацію про світову торгівлю як суму експортної ціни всіх країн світу та загальну суму оплачуваної торгівлі між усіма країнами світу. Взагалі структурне розуміння поняття «світова торгівля» визначено вузько: до уваги, стабільний товарообіг фінансового розвинутих країн, або ж їх називають товарообіг, який складається та має, загальний товарообіг країн будь-якого континенту, тощо. Торгівля в любых величинах - це і буде імпортним тарифом, імпортні квоти, вимоги до якості, експортні субсидії, експортні тарифи та ембарго.

## РОЗДІЛ 2.

### РОЗГЛЯД МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ ЗАНАВІС КООПЕРАЦІЇ З ЄС

#### 2.1. Аналіз показників динаміки зовнішньої торгівлі України

Сьогодні світова торгівля України зазнає досить ретельної адаптації. Нинішній її етап розпочався у другій половині 2014 року, коли Росія в односторонньому порядку наклала фактичні обмеження на ввезення українських товарів напередодні союзної угоди України з Європейським Союзом. Перше, на що слід звернути увагу, це те, що у 2016 році головним торговим партнером України був Європейський Союз, на частку якого припадало 41,4% експорту України та майже 45% імпорту. Китай посідають друге місце за обсягом зовнішньоторговельного обороту.

Туреччина, Китай, Італія, Польща це- країни до яких найбільше експортувались товари серед інших країн (рис 2.0). Серед найбільших країн-партнерів експорт товарів збільшився до Угорщини на 17,2%, Індії –на 14,7%, Нідерландів –на 10,1%, Польщі – на 6,2%, Єгипту– на 5,3%, Німеччини –на 4,2%, до решти найбільших країн-партнерів зменшився: Туреччини –на 26,5%, Китаю –на 25,3%, Італії –на 3,4%. Проаналізувавши дані слід зазначити, що серед країн ЄС найбільш важливим товарним імпортом є Німеччина, Польща та Китай, серед інших країн найбільший імпорт товарів здійснюється з Китаю, Білорусі, та Туреччини.

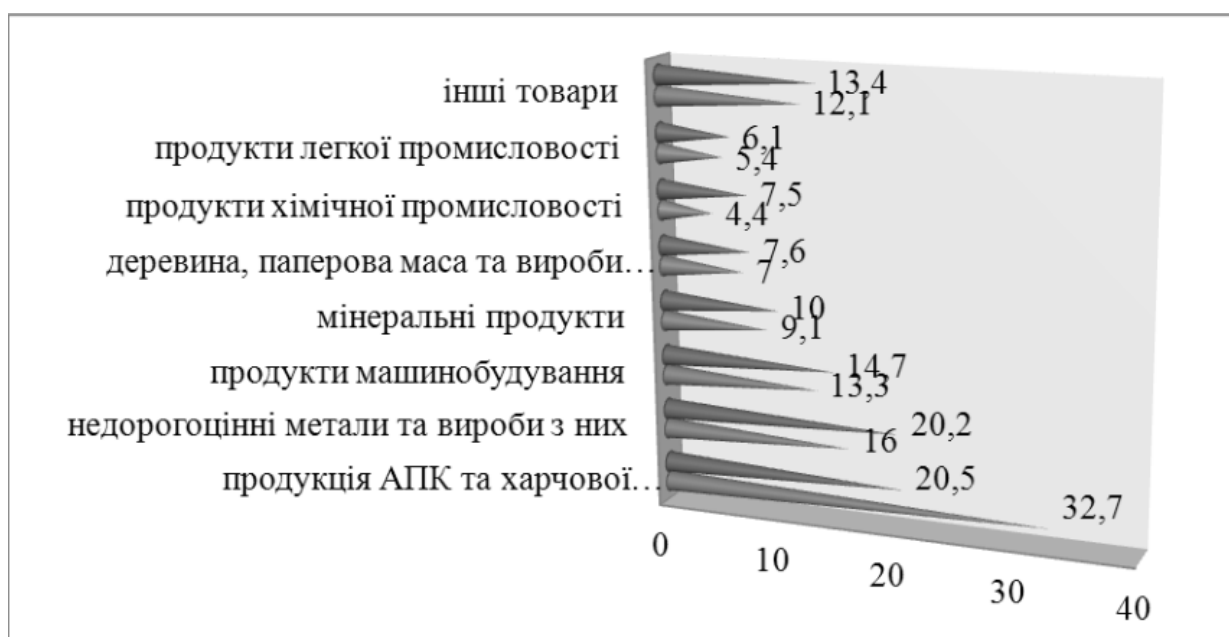


Рис. 2.1 Товари для імпорту 2017 [10].

Після аналізу слід зробити наступні висновки: «Угодою про вільну торгівлю» обидві сторони відкриють товари та послуги один одному, що створить нові можливості для українських компаній та компаній ЄС, інвесторів, споживачів та громадян. Це означає, що українські виробники спростять доступ для ринку ЄС, через скасування імпорتنих тарифів європейські товари, що продаються на внутрішньому ринку, поступово будуть падати в ціні. Також, слід зазначити, що вітчизняні виробники стикаються із загрозами, і їм доводиться протистояти жорсткій конкуренції з боку Європи, а це означає, що українські виробники повинні дуже швидко модернізувати виробництво та покращити якість продукції за короткий проміжок часу [6]. В довгостроковій перспективі вигоди від встановлення ПВЗВТ із ЄС дозволяють нам повністю компенсувати цей вплив. Будь-якій країні важко показати та довести роль світової торгівлі. В свій час Сакс сказав: «Економічний успіх будь-якої країни світу ґрунтується на зовнішній торгівлі» [8]. Жодна країна не створила стабільну систему, ізолюючись від міжнародної системи. Юридичною і самою придатною формою міжнародних економічних відносин є заальна торгівля. Фактично на торгівлю припадає близько 74% усіх світових фінансових можливостей. Світова структура є найдавнішою формою міжнародних економічних відносин. Вона існувала задовго до формування світової економіки і була його безпосереднім

попередником. Стабільний напрямок на підвищення світової торгівлі створив економічні умови для розвитку машинного виробництва, і машинне виробництво часто може зростати лише на основі імпортової сировини та великої кількості закордонного попиту. Світова торгівля займає провідні позиції у системі світових економічних відносин. Світова торгівля є не лише передумовою міжнародного поділу праці, але і результатом поділу праці, і є важливим фактором формування та функціонування світової економіки. За свою історичну еволюцію вона перетворилася від єдиного зовнішньоторговельного бізнесу до довгострокового широкомасштабного торговельно-економічного співробітництва. В умовах світова торгівля зростає та набуває більшої значимості. 100% даних структур у повоєнний період особливо яскраво виявляється при аналізі довгострокових тенденцій та характеристик. За сучасних умов статистична прийнятність країни у світовій інтеграції повинні мати суттєві переваги: вона може ефективніше використовувати наявні ресурси країни, приєднуватися до світових науково-технічних досягнень, реорганізувати свою економіку за коротший проміжок часу та ставати більш повною в цьому відношенні. Дослідження регулювання торгових відносин викликало великий інтерес. Це питання особливо важливе для України та інших країн, які почали формувати розвинену ринкову економіку, яка бере активну участь у світовій торгівлі. Міжнародна торгівля є основною ланкою складної системи світових економічних відносин, вона фактично регулює всі види міжнародного поділу праці та пов'язує всі країни в єдину міжнародну економічну систему. Це сукупність зовнішньої торгівлі всіх країн, і її кількість отримується додаванням кількості експорту [6].

Для адаптації, спеціалізації та кооперації промислового виробництва структурні зміни в економіці різних країн посилили взаємодію національних економік це сприяє зміцненню міжнародної торгівлі. Світова торгівля опосередковується потоком усіх міждержавних торгових потоків, і темпи її зростання швидші, ніж виробництво. Згідно з дослідженнями зовнішньої торгівлі, на кожні 12% збільшення світового виробництва і створює надійні цикли щодо інтеграції.

Для структурного аналізу світової адаптації слід показати, що інтеграція є її основною тенденцією. Митні тарифи були значно знижені, багато обмежень, квот тощо знято, але проблем все ще залишається багато. Одним з основних заходів захисту є зростання монополістичних поширеність на рівні економічних блоків, торгово-економічних блоків у протиборчих країнах.

В першу чергу, потрібно знати 9 самих впливових організацій.

1. Європейський Союз (ЄС) – Нідерланди, Греція, Люксембург, Австрія, Німеччина, Великобританія (яка вже на даний час покинула ЄС, а саме 31 січня 2020 року), Італія, Ірландія, Франція, Іспанія, Бельгія, Данія, Фінляндія, Португалія, Іспанія.
2. НАФТА.
3. Європейська Асоціація вільної торгівлі (ЕАСТ).
4. Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС).
5. Меркосур.
6. Південноафриканський комітет розвитку (САДК).
7. Західно-африканський економічний і валютний союз (ЮЕМОА).
8. Південно-азіатська асоціація регіонального співробітництва (СААРК).
9. Андський пакт [9].

Активізація процесу, з одного боку, сприяє розвитку міжнародної торгівлі (у регіонах, групах та регіонах), з іншого боку, вона створює багато властивих перешкод для закритих організацій. Глобальної системи світового ринку полягає в тому, що в процесі взаємного впливу торгово-економічних груп все ще буде багато перешкод та суперечностей. Переваги вільної торгівлі незаперечні, оскільки національна структура ресурсів і технологічний рівень кожної країни різняться, кожна країна може виробляти певні товари за різних витрат. Дія принципу порівняльної переваги змушує країну виробляти товари, виробничі витрати яких нижчі, ніж у інших країнах. Водночас не назначена торгівля активує суперництво та заганає в тупий кут монополії. Сукупний вплив усіх цих факторів стимулював економічне зростання.



Таблиця 2.1

## Перелік торгових (1947-1994 р.) переговорів.

Місце відкриття	Роки	Основний зміст
Женева	1947	Зменшення митних тарифів
Аннесі	1949	Зменшення митних тарифів
Торкі	1950	Зменшення митних тарифів
Женева	1960-1961	Зменшення митних тарифів
Токіо	1973-1978	Зменшення митних тарифів, розробка кодексів
Уругвай	1986	Розробка ГАТТ Угода про створення Всесвітньої торгової організації

Джерело: згруповано автором за даними [4].

Тарифи - це систематизований перелік ставок оплати, що накладаються на товари за різні послуги. Існують основні типи тарифів, це- фіскальні тарифи, що використовуються державою для збільшення припливу грошових ресурсів. Нетарифні заходи є спільними для всіх країн, які здійснюють зовнішньоекономічний контроль. Відповідно до класифікації ООН, ці заходи включають адміністративні заходи, спрямовані на непрямі обмеження імпорту для захисту певних галузей національного виробництва.

Слід зазначити, що досягнуто певної лібералізації зовнішньої торгівлі. Однак сфера діяльності величезна. Важливо зазначити, що будуть потрібні подальші

зусилля для подальшого удосконалення тарифів, що є основним інструментом регулювання імпорту. Сьогодні тарифні ставки настільки високі, що змушують імпортерів знаходити рішення [15].

## **2.2. Діагностика зовнішньоторговельних відносин України з країнами ЄС**

Перш за все, варто згадати, що ціни на нафту та природний газ різко впали на світовому ринку. Слід зазначити, що така ситуація відбувалася на міжнародному ринку з 2014 року. Зменшились не тільки ціни на нафту та природний газ, але й на інші енергоносії та сировину. Ситуація зі світовими цінами на товари, які складають основу експорту України, є особливо несприятливою: руда (-50%, 12 місяців), метали (-40%), соняшникова олія (-37,8%), зернові (-9%). Крім того, на думку деяких експертів, ці процеси відображають принаймні середньострокові світові тенденції. Одночасно на світовому фінансовому ринку поступово змінювались курси двох основних міжнародних валют - долара США та євро. [7] Крім того, під впливом західних санкцій проти російської агресії проти України в Росії відбулися не лише певні зміни, а й деякі зміни у багатьох сферах зовнішньої торгівлі інших країн. Останнім часом, в умовах швидкого погіршення двосторонніх політичних відносин, зміни відбулися і в галузі економічного співробітництва.

Слід також зазначити стурбованість більшість держав у діловому середовищі, зв'язану з мега активною діяльністю світового ринку, а також перспективи економічного розвитку[7]. Український Крим, який був анексований, та тимчасово окупована територія Донбасу, також фактично бере участь. Наприклад, експерти посилаються на порушення виробничого ланцюга компанії "Донбаський промисловий альянс", яка володіє Алчевським металургійним заводом на Луганщині. Зрештою, ISD продавала певну продукцію Алчевського металургійного заводу на свій польський завод без бар'єрів, і ця продукція була належним чином перероблена та продана кінцевим європейським споживачам. Через вторгнення російських терористів на Луганськ робота Алчевського металургійного заводу була суттєво порушена, що ніяк не могли принести позитивні зміни на загальній діяльності

компанії. Шкода, що цей випадок дуже просвітницький, і прикро розуміти, що це не однозначний випадок. Однак зауважити або зазначити, що в певних районах нашої держави, які несправедливо понесли пошкодження від війни на Донбасі. В 2015 році регіони України (переважно спеціалізовані сільськогосподарські регіони) змогли навіть збільшити вартість експорту своїх товарів на 2,3% за винятком Запорізької та Чернігівської областей. Хоча з січня по вересень 2015 року всі ці регіони України не змогли досягти зростання товарного експорту. Однак зниження експорту товарів з цих регіонів відбувається набагато повільніше, ніж в цілому по Україні. Отже, наведене пояснення показує, що зниження загальної вартості експорту українських товарів за рахунок військових та політичних факторів навіть більше, ніж у вітчизняних експортерів на міжнародному ринку, погіршення фінансово-економічного стану вітчизняних підприємств та зменшення реальний дохід[28]. Крім того, якщо фінансово-економічні умови державних компаній буду погіршуватись, а логістичні можливості матимуть більший вплив, оскільки просування їх товарів та послуг на зовнішніх ринках вимагатиме відповідних зборів, а населення матиме негативний вплив на їх придбання енергії, що призведе до більшого впливу на Україну. Імпорт різних товарів та послуг зменшився. Водночас слід згадати деякі інші суто внутрішні чинники прогресу української динаміки

По-перше, йдеться про організацію вітчизняних експортерів, імпортерів та країн, аналіз відкритих джерел інформації показує, що на жаль лише у вітчизняних зовнішньоторговельних організаціях зміни в трансфертах все ще відносно незначні. Іншими словами, головна тема внутрішніми торгами держави не змогла повністю чином адаптована до нових умов її діяльності, і вона часто є не лише середньостроковою, а й довгостроковою.

По-друге, хорош було б зробити аналіз та статистику внутрішньої торгівлі нашої держави. З січня по жовтень 2016 року загальний обсяг експорту товарів сягнув 3,9241 мільярда дол. США США імпорт - 32450,0 млн. Експорт зменшився на 9,1% (зменшення на 2509,0 млн.дол. США США), імпорт зменшився на 0,1% (зменшення на 23,1 млн.дол. США США), а від'ємне сальдо становило 2148,8 млн. дол. США США. (10 місяців 2016 року є позитивним значенням -397,1 млн.дол. США США).

Збільшилась частка зерен тваринного та рослинного походження, жирів та олій, двигунів, деревини та виробів з дерева.

Таблиця 2.2

## Динаміка, зниження обсягів торгівлі товарами

Роки	Експорт	Імпорт	Сальдо, млн. дол. США
2013	80,7	77,7	-4004,4
2014	130,3	132,6	-6705,4
2015	99,9	102,9	-9318,8
2016	93,1	92,9	-8514,2
2017	85,7	72,9	3356,2
2018	73,0	70,7	3828,2
2019	92,2	99,1	654,1

Джерело: згруповано автором за даними [4].

На рисунку графічно показано швидкість зростання, зниження (–) обсягів торгівлі товарами і послугами.

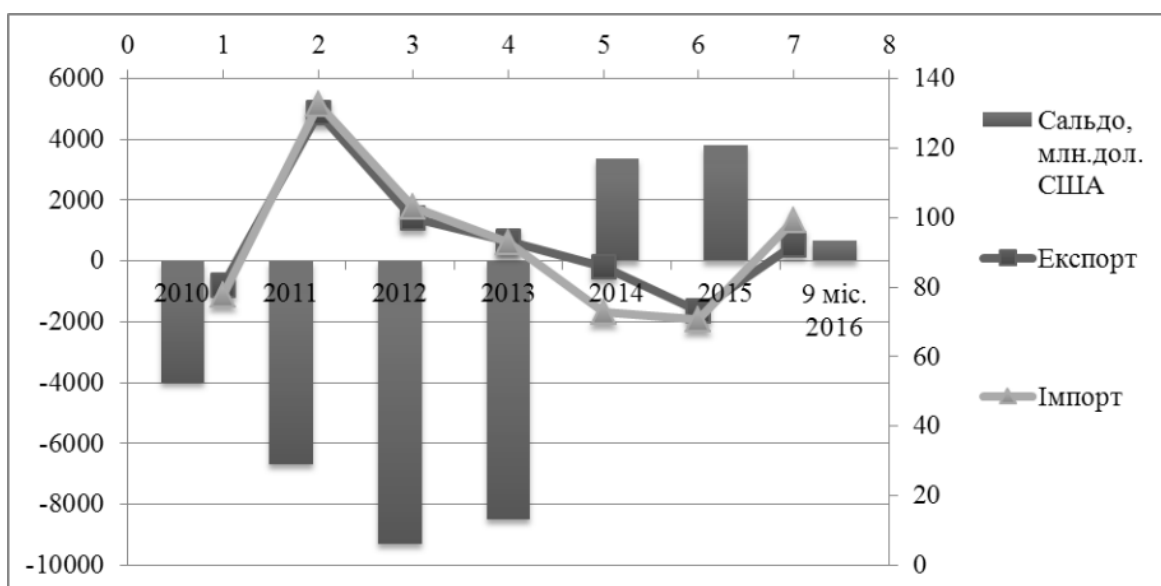


Рис 2.2. Динаміка розвитку, послугами за 2010-2016 рр [10]

Основними торговельними партнерами України в експорті товарів в 2019 році були:

Таблиця 2.3

## Торговельні партнери з Україною в 2019 році [10]

Номер	Назва країни	Обсяги	Темпи зростання 2018-2019	Загальний обсяг в %
1	Країни ЄС	20 750	102,9	41,5
2	Китай	3 593	163, 3	7,2
3	Туреччина	2 619	111,3	5,2
4	Єгипет	2 225	144,3	4,5
5	Індія	2 024	93	4,0

Експортна частина товарів та послуг протягом підсумкового 2019 року зростає понад 14,2% , а це на 5,2 млрд дол. якщо зрівнювати з ефективністю 2018 року та сума була рівна 6,4 млрд дол. Перед тим, як перейти до факторів, що зумовлюють розвиток торгівлі, потрібно звернути увагу на динаміку експорту та імпорту за групами країн.

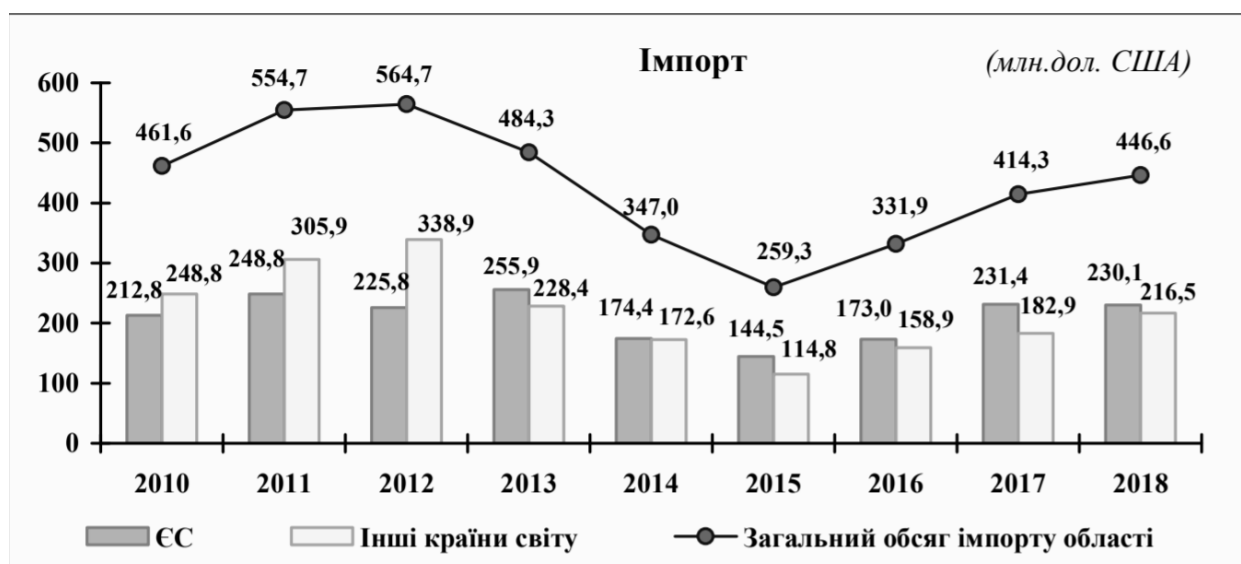


Рис. 2.3 Імпорт за 2010-2018 рік[10].

Якщо звернути увагу на графік, то можна побачити різкий спад імпорту, а саме в 2014-2015 роках, коли Україна знаходилась в тяжкому положенні.

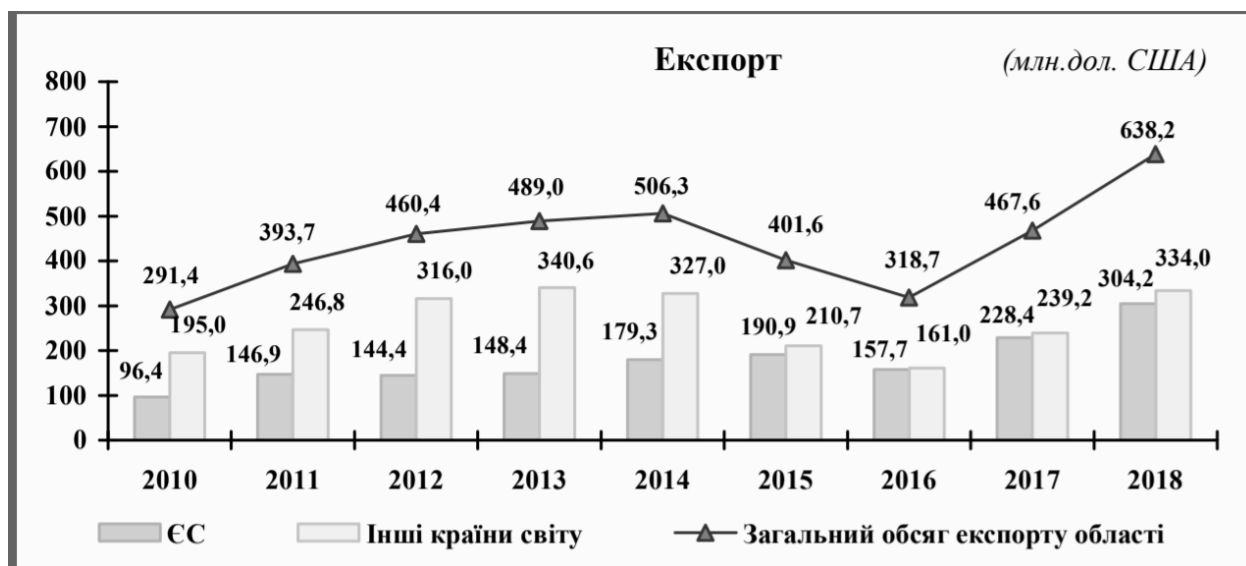


Рис. 2.4 Експорт за 2010-2018 рік [10].

Основні країни-партнери експорту-імпорту товарів у 2018 році.

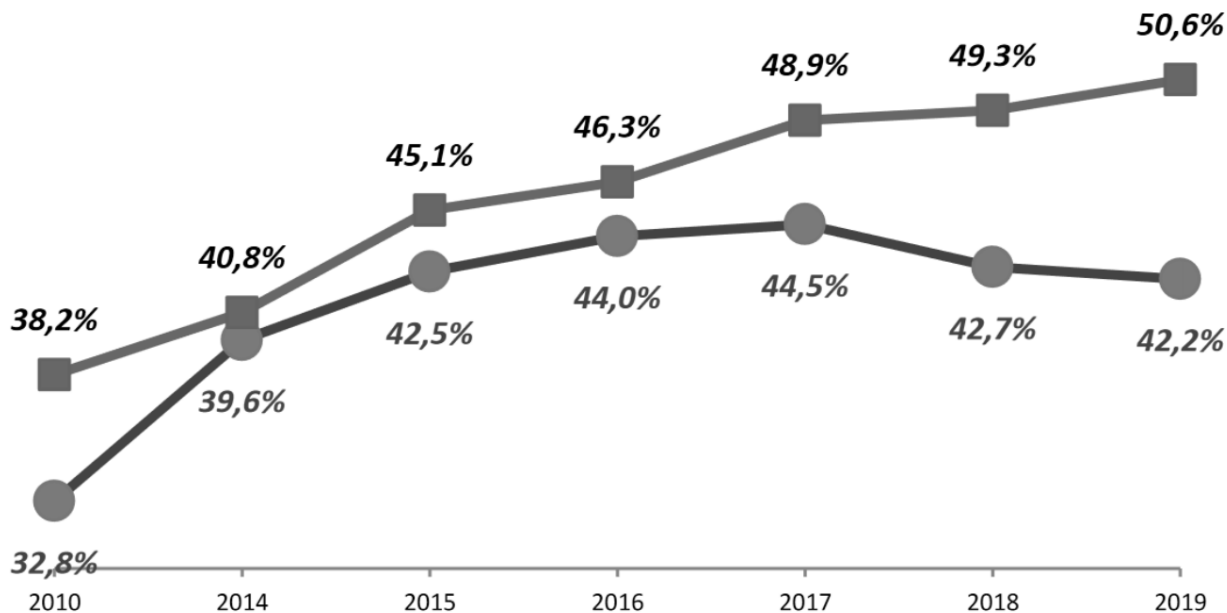


Рис. 2.5 Динаміка частки ЄС в імпорті в Україну [10].

Україна за останні роки, закріпила відносини з ЄС, та займає провідне місце серед економічних партнерів. Якщо брати за увагу, що імпорт усіх товарів знизився з

37,1% до 31,7% і це за 6 років, з 2006-2012 рік. То після економічних відносин показник зріс до 43,5%.

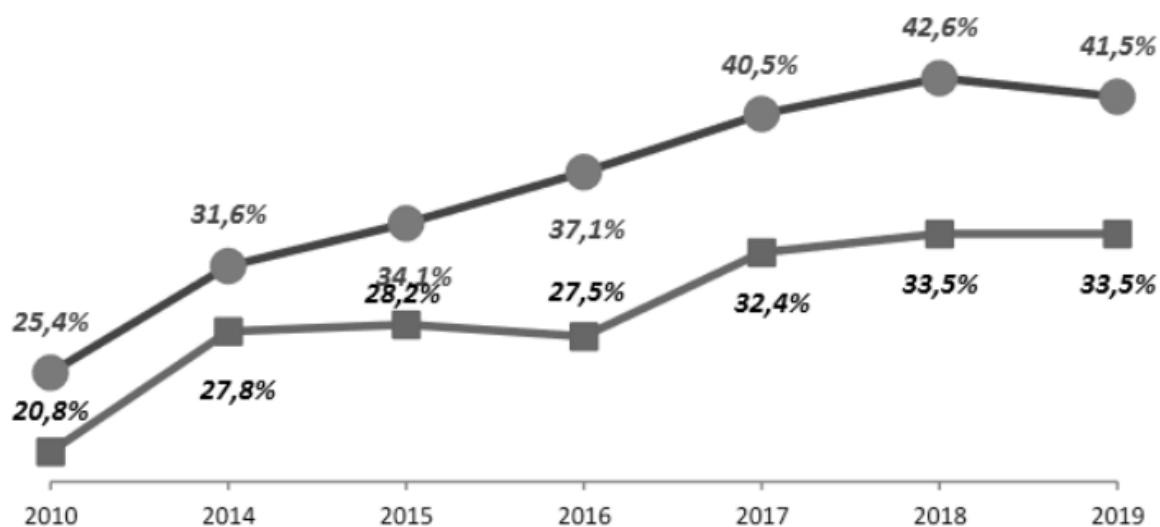


Рис.2.6 Динаміка частки ЄС в українському експорті товарів, % [10]

Українському експорту до ЄС характерні протилежні тенденції. Зокрема, частка експорту всіх можливих товарів показаних в асортименті щодо партнерів зразу після спаду в 2011 році та буде мати аспект на ріст з попереднім темпом.

Однак, серед найбільших сільськогосподарських імпортерів до ЄС, Україна посіла третю сходинку, поступившись США та Бразилії, тому можна сказати, що Україні має шанси в майбутньому виривати лідерські позиції. Описуючи загальний стан та тенденції відносин між Україною та ЄС, слід зазначити, що нинішній український уряд намагається поглибити своє партнерство з Європейським Союзом у процесі продовження процесу європейської інтеграції для сприяння реалізації угода про місію, передбачена асоціацією. Загалом є підстави говорити про певні досягнення та ефективні дії, важливо підтвердити послідовність та передбачуваність політики європейської інтеграції, прагнути підтримувати позитивну тенденцію партнерства з Європейським Союзом, а також підтримувати політичну та дипломатичну єдність та економічну підтримку в умовах російської агресії. До активів європейської інтеграції належать напружений політичний діалог (у тому числі в рамках 21-го та 22-го самітів Україна-ЄС), кроки щодо поглиблення галузевої інтеграції з ЄС. Водночас викликає занепокоєння те, що євроінтеграційний рух України сповільнюється через низку

небезпечних внутрішніх та зовнішніх факторів. Останнім часом у контексті неефективності всієї системи державного управління загострилася довгострокова проблема боротьби з корупцією. Суперечлива структура та кадрові інновації, відсутність стратегічного бачення, тривалі конфлікти у правлячій команді та різкі протистояння між основними політичними силами, які поділяють європейські цінності та підтримують рух до ЄС. З іншого боку, рух до ЄС обмежується й зовнішніми факторами, бо як для економіки так і для світу стали питання, щодо роботи ЄС, та затягнутою агресією на сході.

Таблиця 2.4

## Динаміка товарної групи [10].

Товарна група	Вартість обсягів	Динаміка в %
Продовольчі товари	10,57	1,13
Метали та виробники	4,55	-18,55
Машини	2,44	- 8,40
Мінеральні продукти	2,10	5,42
Інші продукти	1,55	-15,41
Хімічна продукція	1,31	0,16
Текстиль	0,27	-17,02
Паливно-енергетичні товари	1,09	-32,09

Важливо показати, та сказати про перспективи розвитку та рекомендації щодо загального напрямлення в економічному устрою та сферах людського розвитку .На даний момент є позитивні особливості перспективного устрою в переговорному процесі України та ЄС. Важливим фактором для взаємодії є відвідування та інтегрування своєї культура та знань в країні ЄС. Задля того, щоб подорожувати, та вводити інновації країни партнери вводять та тестують нові способи перевезень як громадян так і багажів. Україна на 2019 рік може вважатись одним з кращих швидко зростаючих в світі. Обсяг міжнародних перевезень багажу та сумок в 2018 році виріс на 37%. А повітряний простір України виконуються регулярні рейси авіакомпаній 31 країн, що виконують рейси по 82 маршрутам. З огляду на перспективи розвитку Євросоюзу, можна сказати, що кризові процеси в економіці не можуть вплинути на



розвиток ЄС. Економічна криза Європейського Союзу по суті перетворився в політику і нові технології для регіонів і лідерів європейської інтеграції. Фінансова криза на тлі зменшення обсягів виробництва призвела до стрімкого зростання обсягів державних боргів. Необхідність європейської інтеграції поділяє більшість населення нашої держави і робить необхідним для нашої країни, особливо в умовах відсутності чіткої програми дій уряду. Отже, виконання угоди про асоціацію Україна – ЄС є завтрішнім важливим структурним елементом, функція буде чітко проглядатись змінами в кодексі або мінусовим сальдо у структурі [8].

### **2.3 Фактори вступу України до зони торгівлі з країнами ЄС та перспективні напрями співробітництва**

Серед актуальних питань національного розвитку України питання європейської інтеграції є одним із найбільш складних та неоднозначних. Як ми всі знаємо, європейська інтеграція є головним напрямком зовнішньої політики України. В 2002 р. Президент України сформулював стратегію європейської інтеграції щодо майбутнього економічного та соціального розвитку України. Важливим фактом було те, що проводилось голосування за стратегічні пріоритети своїх сусідів та сподівання на посилення економічної та територіальної безпеки від агресорів. Наша країна поступово буде виконувати завдання та мати шанс вступити в альянс повної інтеграції в ЄС буде контролювати політику та економіку. В цілому відносини між Україною і Європейським Союзом почалися після здобуття Україною незалежності. Тоді вперше Європейський Союз закликав Україну підтримувати відкритий діалог і відкриті відносини зі своїми сучасними державами. Позиція України щодо ЄС вперше була сформована на законодавчому рівні в «Основних напрямках зовнішньої політики України», затверджених Верховною Радою України. Україна з того моменту намагалась приєднатися до Європейського Союзу, і ми можемо спостерігати за цими зусиллями донині. Слід також підкреслити переваги для України які наступлять після вступу в ЄС. З точки зору макроекономічної стабільності в даному випадку це означає, що після приєднання

України до Європейського Союзу вона повинна поліпшити свої економічні показники відповідно до європейських стандартів, створити досить розвинений ринок і закріпити тенденцію економічного зростання, що само по собі принесе позитивний ефект для України.

Табл. 2.5

Аналіз вступу до ЄС [18]	
Наші сильні сторони	Сторони, які потрібно допрацювати
1. Секторні вигоди  2. Економічні вигоди - Мікроекономічна урівноваженість - Додані інновації для державного сектору економіку - Надання субсидій сільському господарству - Отримання позитивного сальдо торговельного балансу - Загальні тарифи - Загальні обмеження експорту - Структура експорту	1. Політичні недоліки - Часткова втрата суверенітету - Часта зміна стратегій розвитку щодо вступу  2. Фінансові недоробки - Виключення конкурентів основних галузях - Складність переходу на європейський рівень цін - Видача квот на деякі групи товарів - Соціальні недоліки - Ускладнення візового режиму із східними сусідами

На жаль, згідно з прогнозами економістів, наша країна не зможе стати членом Європейського Союзу до 2022 року, тому що Європейський Союз в даний час переживає кризу. Крім того, участь України в інтеграційно об'єднанні також виключається бо країна вступивши в Європейський Союз, що потребують дуже серйозної компенсації за закриття всього сектору економіки вважається не стабільною. Якщо брати в увагу ЄС, то вона має строгі квоти для планової економіки, зможе показати, та передбачити що старанна держава, яка приєднується до ЄС, повинна приєднатися до спільного ринку отже, повинна акредитувати акзиси на виготовлення певних продуктів. Через це в данному часі Союзу не зрозуміло, чи буде наша держава в майбутньому досягти цих стандартів і це є одна з проблем інтеграції України в Євросоюз. Ще одна проблема інтеграції України в Європейський Союз -

несумісність українського законодавства до європейських стандартів. Необхідно забезпечити адаптацію українського законодавства до європейського законодавства. Це повинно бути досягнуто шляхом реформування і поступової коригування української правової системи[7].

Класичною структурою активного росту держав в сучасному світі є інтенсифікація інтеграційних процесів у світі, особливо в Європі. Крім того, неминуче зв'язуються насамперед країни, які не зможуть входити на наддому процесі до інтеграційного об'єднання. Після останнього розширення Україна стала далеким сусідом ЄС. Це показує нові стандарти для покращеного умовного товариства України з ЄС. Неможливо розглядати майбутнє України поза розвитку Європи і світу, тому європейська інтеграція і вступ є основними стратегічними цілями нашої країни. Співпраця з Європейським Союзом - це один із способів зміцнення позицій країни у світовій системі міжнародних відносин, а також засіб реалізації національних інтересів і побудови економічно розвинутої і демократичної країни. Сам процес об'єднання – вважається складний процес, тому необхідно розуміти, що Україна виграє від співпраці з ЄС, і по ходу будуть виникати проблеми, які потрібно совмісно вирішувати. Перед вступом в ЄС, більшість країн проводить опитування в населення, що стоїть в пріоритеті, і показує ствалення людей до прийнятих законів в державі. Саме таке опитування проводилось в Україні в 2015 році на рис.2.7.

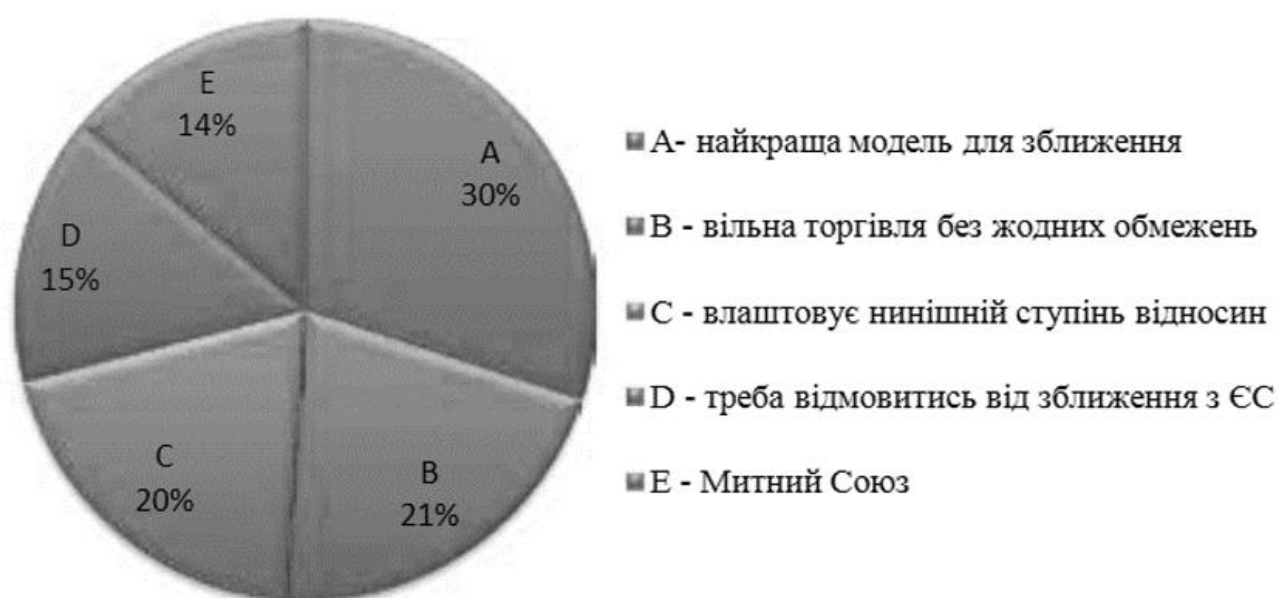


Рис. 2.7 Оцінка вибору моделі зближення з ЄС [18].

По загальній статистиці можна побачити, що для 29 % жителів нашої країни вступ в ЄС стає самою кращою моделлю для партнерства. За статистикою головними критеріями для відмови від запланованого може стати малий запас коштів та саме хабарництво. Кожна відповідність за покращенням щодо моделі покращення звязку з ЄС це світова торгівля без жодних обмежень. Загальна 3 відповідь – показує настрій людей яких все влаштовує і подобається ступінь відносин. Тому не зважаючи на те що на західній Україні лише 47% хочуть повної інтеграції в ЄС, то на східній частині України майже 11% хочуть стати членом ЄС, а чверть опитаних на сході проти такого членства. Загально від того, 39% українців вважають, що інтеграція буде успішною, якщо вони будуть будувати міжнародні стандарти обслуговування в соціальних інститутах, та будуть бачити новий, сучасний транспортний інститут. Важливо зазначити, що , відповідно з проведенням опитувань, самим не приємним для громадян є розуміння того, що за роки інтеграції, в нашій країні до сих під є брак коштів і хабарництво місцевих чиновників (по 37%) [4]. Співпраця України з ЄС буде головним погодженням норм життя умов нашої країни до більш класичних стандартів, росту можливостей нових горизонтів і різних благ. У культурно-цивілізаційному аспекті євроінтеграція – це шлях до активізації взаємообміну між українською і західноєвропейськими культурами, одночасне становлення України й як інтегрованої частини глобального суспільства, й як національної держави. Загальна робота в ЄС дає нам розуміння того, що буде покращення національної безпеки України, захист її від агресії та територіальних претензій [5]. Сьогодні основними напрямками співробітництва між Україною та ЄС є структурной системою, інвестиції, торгівля. Із погляду співробітництва між Україною та ЄС варто розглянути допомогу ЄС Україні. Європейський Союз є найбільшим донором України.

Допомога головного світового альянсу зазначає спектр максимального широкого огляду сфери, а саме це - економічна інтеграція, підписання актів підтримки, голосування на міжнародній арені, стратегія громади або громадського народу, енергетика, зовнішній прогрес, та надання знань. Союз став збільшувати нашій державі фінансову нагрузку з кінця 2013 року , зважаючи на не нестабільну та нову загрозу фінансового дефолту та звичайно терористичних актів в Україні. Всього

тільки за 2013–2019 рр. склав приблизно 14 млрд. долларів. Завдяки наданій технічній та фінансовій допомозі Україна з 2014 р. розпочала реалізацію амбіційної програми реформ, метою якої є стабілізація економіки та поліпшення рівня життя громадян. Одночасно з ЄС допомогу Україні надають інші міжнародні організації та країни. Світовий банк відіграє важливу роль у стимулюванні реформ та наданні консультаційної підтримки. Каталізатор нагальних реформ, які сприяють макроекономічній та фінансовій стабільності. Гігантами на світовому рівні, а саме донорами стала США, які в свою чергу надали економічну підтримку в розмірі 410 млн. дол. в 2017 році. Фінансування активізується зазвичай для абстрактних допомог. Основними напрямками технічної допомоги є ядерна безпека, національна безпека та оборона, врядування та громадянське суспільство, регіональний розвиток [6]. Пріоритетних реформ належить протидія корупції, реформування судової системи, конституційна та виборча реформи, поліпшення бізнес-клімату та підвищення рівня енергоефективності, а також реформа державного управління, у тому числі заходи щодо централізації. ЄС виділив пакет у розмірі 12,8 млрд. євро з метою забезпечення підтримки реформ за умови щодо забезпечення Україною безперервного прогресу. Наведено види та пріоритетні програми допомоги Євросоюзу Україні. Для ефективного використання наданої донорами підтримки уряду та донорам потрібно ретельно пропрацювати над питанням узгодження напрямів міжнародної допомоги, зокрема допомоги ЄС, та пріоритетних напрямів розвитку України. Варто також зазначити, що Україні потрібно не лише збільшувати прозорість даних і надавати статистику щодо наданої допомоги, а й ретельніше відстежувати ефективність цієї допомоги. Це дасть змогу збільшити вплив отриманої допомоги на економічний розвиток країни. Завдяки проведеному аналізу виявлено, що сьогодні, незважаючи на безпрецедентну допомогу Європейського Союзу в здійсненні реформ, покликаних сприяти економічному зростанню та підвищенню добробуту населення, існують певні перешкоди різного характеру на шляху України до ЄС і вони є досить значними, хоча й не переборними. Отже, необхідно виділити внутрішні чинники, що гальмують рух України до ЄС: перше, що хотілось би сказати загальна ефективність та кількісно показана економічна структура, не наявність значних змін в суспільстві розхитування

соціальних благ в прогресивному розвитку; по-друге, занепокоєння показує стабільний ріст корупції та фінансової злочинності; по-третє, відсутність консенсусу стосовно європейського вибору серед населення; по-четверте, обумовлений та активний спад досвідчених фахівців з євроінтеграції, насамперед серед політичної еліти і державних службовців України [8].

Табл. 2.6

## Вид та програма [32]

№	Види та програми ЄС	Змістовність
1	Вирішення військових конфліктів на сході України.	Загальна допомога громадянам зазнавших окупаційних дій.
2	Надання кредитів під низькі %	2013 рік – 2,41 млрд. євро, 2018 р. – 3,24 млрд. євро, 2019 р. – 1,4 млрд. євро
3	Програми заточені на реформування	«Підпис на забудову держави» (2015 р. ) – 236 млн. євро. 2017 р. – 195 млн. євро

Для любої країни, яка хоче вступити в ЄС є певний поручень документів на умов після виконання яких іде вже підписання договорів.

Головним з аспектів інтеграції для країни, яка хоче вступити в ЄС потрібно побудувати загальний план для, щодо надання кредитів своїм громадянам.

Самим важливим в співпраці є вирішення військових конфліктів на сході України.

## Розбір позитивних та слабких сторін України щодо вступу в ЄС

Загально сильні сторони	Загально слабкі сторони
<p>1.Політичні переваги: європейська колективна безпека, можливість вступу в НАТО: стійка демократія, побудова та покращення демократичних устроїв.</p> <p>2.Економічні переваги: мікроекономічна стабільність: технічна модернізація: введення часткового дозволу до адаптації новітніх технологій, капіталізація, детальна інформативність, і головне це надання субсидій.</p> <p>3. Соціальні переваги: а саме стандартезований устрій про прав та обовязки людини в інституціях, внесення нових соціальних стандартів у сферах, соц. становлення та методичні адаптивні страховки, альтернатива захисту прав робочого класу, гарантування чіткого рівня життя населення: вільні кордонів, адаптивна охорона прав людини.</p>	<p>1.Політичні недотягнення, а саме в 2014 році часткова втрата суверенітету, невизначеність місця України в стратегії розвитку ЄС.</p> <p>2. Саме соціальні недотягнення: Відкладання актів безвізового режиму зі східними країнами.</p>

Зважаючи з інформації, що представлена вище можна зробити висновок, що Україні потрібно виконати безліч завдань та редагувати безліч поправок, але якщо звернути на таблицю зверху, то можна побачити, що навіть в такі важкі часи наша країна має більше сильних сторін ніж слабких, і це демонструє, що Україна в майбутньому налаштована на інтеграцію в ЄС.

Загальне розуміння про угоду які протягом всього часу, а саме 2014-2019 року показала всьому світу майже мінімальний натиск на інтеграційні заходи на пришвидшення технологічного прогресу в українській економіці, яка демонструє структурний дрейф у бік спрощення і примітивізації, очевидної деіндустріалізації.

Загалом здійснювані реформи в багатьох випадках (у промисловості, медицині, науці та освіті) поки що більше просунулися в напрямі руйнування раніше створеного, аніж формування нового потенціалу розвитку. «Найслабшим місцем» української інтеграції це впровадження взаємних на світовій арені, внаслідок чого можна сказати про взаємність процесу євроінтеграції України залишається мінімальною. Підприємства які знаходяться в Україні не стають ланками європейських ланцюгів створення доданої вартості, що породжує занепад промисловості. В загальному плані політичні орієнтири, визначені на центральному рівні, не мають чіткої прив'язки до інтересів і програм діяльності суб'єктів ринку. У процесі проведення структурних реформ в Україні відчувається недостатність технічної допомоги та брак фінансових ресурсів, необхідних для створення інфраструктури та інвестицій. Вони не відповідають величині трансформаційних проблем, які постають перед Україною в контексті секторальної інтеграції до ЄС. На відміну від практики ЄС, наявні в Україні механізми підтримки реформ є недостатніми для ефективного вирішення проблем секторальної інтеграції, які постійно зростають. В довговічних умовах праці нашої держави з ЄС до сих пір не вистачає факторів доцільного формального регулювання та стабільному економічному прогресу, в т.ч. сприяння інвестиціям та реалізації національних програм економічного розвитку. Створена у відносинах України та ЄС зона вільної торгівлі, всупереч очікуванням багатьох скептиків, не стала фактором пригнічення українського виробництва, але й не спромоглася стати системним чинником для розвитку більшості секторів української економіки, покращення структури української економіки, піднесення її конкурентоспроможності та диверсифікації економічної діяльності. Це актуалізує питання перегляду деяких акцентів торговельної політики у відносинах України з ЄС. У контексті можливого перегляду деяких параметрів функціонування ЗВТ Україна-ЄС ключовим питанням є не збільшення обсягів тарифних квот на окремі види українського агропродовольчого експорту (що може дедалі більше посилити ухил у бік аграризації та примітивізації структури української економіки), а здійснення далекосяжної структурної корекції економічного розвитку та структури експорту – з виділенням в якості «локомотивів» низки високотехнологічних виробництв. Стосовно агропродовольчого сектору це



мало б означати не збільшення квот для експорту традиційних продуктів, а насамперед продукції органічного виробництва. Найбільш масштабним завданням у цьому контексті виступає створення передумов для випереджаючого виходу на ринок ЄС з продукцією з високим вмістом доданої вартості та підвищеного рівня технологічності. Важливою передумовою у цьому контексті є приєднання України до європейської системи сертифікації та визнання відповідності промислових виробів – АСАА [11]. Водночас, процес підготовки України до т.зв. «промислового безвізу» має відбуватися не в асиметричному режимі, коли практично всі зобов'язання сконцентровані на боці України, а ЄС обмежується загальними декларативними заявами. Причому безвизначення конкретних термінів можливого надання Україні доступу до єдиного ринку на основі режиму АСАА та з наданням лише обмеженої технічної допомоги. Цей процес має бути істотно активізований, оскільки повільність у вирішенні цього питання зумовлює гальмування виходу на європейський ринок з продукцією машинобудування та іншими готовими виробами. Тільки для нашої країни перевтілення та розуміння банківських сфер в секторі економіки за для рамок завершення формування фінансового і валютного союзу створюють реальну перспективу виникнення масштабного секторного розвитку та адаптивного підриву головних структурних угодних формувань та завдань від реальної практики Єдиного ринку ЄС – що має бути враховане у процесі корекції положень чинної Угоди про асоціацію [6].

Нині є підстави говорити про брак стратегічних цілей у відносинах Києва і Брюсселя. Загалом співробітництво Україна-ЄС сфокусоване на виконанні «домашнього завдання» Україною в рамках Угоди про асоціацію. Зокрема йдеться про просування на важливих секторальних напрямках, у т.ч. – запровадження «промислового безвізу», інтеграція України в енергетичний, цифровий ринки ЄС, лібералізація і подолання бар'єрів у взаємній торгівлі тощо. Це практична середньострокова перспектива. Водночас, безумовно, важливим аспектом є спільне протистояння російській експансії на європейському континенті. Але Угода про асоціацію, яка ставить за мету політичну асоціацію та економічну інтеграцію України та ЄС не надає жодних перспектив приєднання до Євросоюзу. Слід згадати, що

останнім часом Президент В.Зеленський неодноразово публічно висловлював тезу про необхідність окреслити чіткі перспективи членства України в ЄС. Отже, чи слід Україні в перемовинах з ЄС ставити на офіційному рівні питання про визначення перспектив її членства в Євросоюзі. На це питання ствердно відповіли більшість експертів – 65%. Своєю чергою, 14% експертів переконані, що цього робити не треба, а п'ята частина опитаних вагалися з відповіддю. Позицію більшості респондентів можна зрозуміти. Чітко визначена та узгоджена перспектива членства в ЄС є потужним стимулом і мобілізуючим орієнтиром євроінтеграційного процесу, важливим сигналом для українського суспільства, чіткою відповіддю скептикам, переконаним у тому, що ніхто Україну в ЄС не чекає. Тому краще всього це зі сторони, акцентувати увагу загалом на такі аспекти, що, як уже зазначалося, в ЄС з цього питання немає єдиної позиції, і контраргументи інституцій ЄС озвучені і відомі. Очевидно, що висування важливих зовнішньополітичних ініціатив доречно, коли для їх підтримки склалися сприятливі умови[6]. Відтак, досить очікуваними є прогнози експертів щодо перспектив розвитку відносин України та ЄС на найближчі роки. 31% фахівців переконані, що відносини Києва і Брюсселя покращаться. 51% вважають, що вони залишаться без змін. Лише 2% опитаних налаштовані скептично, прогножуючи погіршення контактів Україна-ЄС.

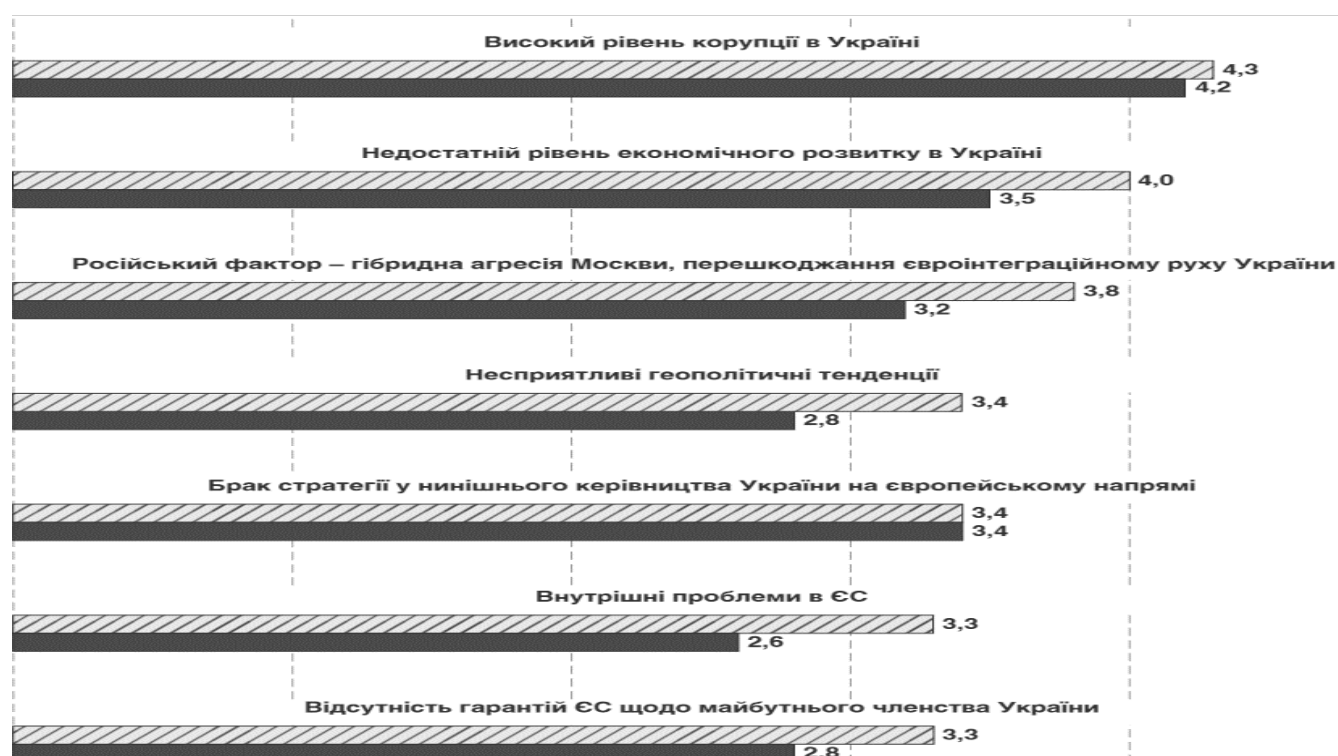


Рис. 2.8 Чинники, які заважають Україні вступом в ЄС станом на 2020[15]



Рис. 2.9 Заходи які найбільшою мірою сприятимуть інтеграції України до ЄС [15].

Та важливим фактором є саме чинники, які заважають виконати домовленості.

Секторальна інтеграція – «багатовекторний» процес, який, з одного боку, передбачає систематичні заходи, координовані з внутрішніми реформами в різних галузях, а з іншого – визначення пріоритетних напрямів співробітництва з ЄС, які стали «локомотивами» прискореного соціально-економічного розвитку країни, модернізації її економіки. Отже, це дослідження зосереджується на деяких важливих сферах, які належать до числа пріоритетів і значною мірою визначають темпи і специфіку просування до ЄС в цілому[15].

У цьому розділі стисло характеризуються деякі особливості і тенденції європейської інтеграції України, окреслюються проблеми і загрози на європейському шляху, відзначаються «вузькі місця» співробітництва Києва і Брюсселя. Також у розділі міститься комплекс пропозицій і рекомендацій, спрямованих на активізацію і поглиблення співпраці Україна-ЄС в цілому та в окремих сферах. Зокрема,

пропонуються кроки в політико-правовій площині для зміцнення інституційного забезпечення євроінтеграції, надаються рекомендації з поглиблення співробітництва у сфері економіки з урахуванням актуалізації теми цифрового ринку, нових реалій і викликів, у т.ч. пов'язаних зі світовою пандемією. Пропонуються заходи, зорієнтовані на підвищення ефективності співробітництва у сфері енергетики і транспорту. Не менш важливим є розвиток контактів і координація зусиль в екологічній сфері, з огляду на європейський «зелений курс», що набуває дедалі більшої пріоритетності в європейській інтеграції України.

Відповідний геополітичний статус та довготривала співпраця з країнами європейського союзу показали інтерес нашої держави в поступовому прийнятті інтеграційного процесу наших сусідів та загального континенту. Тому на сьогоднішній час інноваційна інтеграція була проголошена головною та стандартизуючим аспектом та номером 1 на загальній політиці України.

Взагалі для України європейська інтеграція є способом реалізації економічної модернізації, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій та нових технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників та виходу на світовий ринок. Україна має безліч рішень для формування нового законодавчого поля, наближеного до європейських стандартів, специфічна геополітична ситуація та історія багаторічної співпраці з європейськими країнами визначили зацікавленість України в активній участі в інтеграційному процесі європейського континенту. Тому сьогодні світова інтеграція офіційно була признана як головний та стандартизуючий факт роботи для всього населення та загальної політики України[15].

Для української спільноти інтеграція буде слугувати як спосіб часткової економічної модернізації, зміна на технічній арені, розумне використання іноземних інвестицій та нових технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників та виходу на світовий ринок. Готуються деякі рішення, які формують нове законодавче поле в Україні, яке наближається до європейських стандартів. Зараз ведуться переговори щодо підготовки спільної угоди з Європейським Союзом, включаючи зону вільної торгівлі.

Основними сферами співпраці між нашим майбутнім союзом є енергетика, торгівля та інвестиції, юстиція та внутрішні справи, подібність між українським законодавством та законодавством ЄС, охорона навколишнього середовища, транспорт, транскордонне співробітництво, науково-технічна та космічна співпраця. Лібералізація візового режиму також є одним із важливих питань двосторонньої співпраці між Україною та ЄС.

За результатами експертних висновків можна визначити, що існують певні перешкоди для поглиблення інтеграційного процесу між Україною та ЄС. По-перше, обізнаність громадян про перспективи вступу України до Європейського Союзу є низькою, а обізнаність українців щодо питань Україна-ЄС нижче середньої. По-друге, деякі люди сумніваються, чи буде європейська інтеграція на користь усім українцям. 26% експертів вважають, що вступ України до ЄС є найбільш вигідним для країн-членів ЄС, які бажають посилити геополітичний вплив та скористатися ресурсами України. По-третє, проблема полягає в тому, що Україна відокремлена між вимогами ЄС та Росії; по-четверте, людей турбує конкурентоспроможність українських товарів на європейському ринку та відтік робочої сили. Тому 24% експертів вважають, що через поглиблення співпраці з ЄС Україна зіткнеться із загрозою жорсткої конкуренції на ринку праці. По-п'яте, наріжним каменем сьогоденних відносин України з ЄС є вибіркоче правосуддя та корупція.

Більшість опитаних експертів (41%) вважають, що вибіркоче судові проблеми вплинуть або навіть погіршать відносини, але ЄС не "поверне назад" Україну, а зосередиться на інших важливих питаннях співпраці. Лише 2% експертів вірять, що Україна найближчим часом вирішить проблеми виборчого правосуддя та боротьби з корупцією. 24% експертів заявили, що боротьба з корупцією та організованою злочинністю буде вимогою, яку Україна не може виконати. Вступ України до ЄС має багато важливих перспектив. Визначено в ЄС: свобода подорожей, наукова співпраця (гранти, стипендії), захист прав людини[14].

Серед найбільш необхідних проектів для фінансування проектів в Україні, що фінансуються Європейським Союзом, опитані експерти виділили проекти, спрямовані на покращення впливу громадянського суспільства на рівень життя людей

та їх підвищення до європейських стандартів; захист прав людини, особливо у випадку несправедливі та несправедливі рішення у судах. У разі насильства у в'язницях, а також підтримка вразливих сімей та дітей. Тому 40% опитаних експертів вважають, що інтеграція в ЄС дозволить Україні отримувати енергетичні ресурси за доступними європейськими цінами. В загальному 43% пересічних громадян вірять, що питання енергетичної безпеки будуть вирішені після вступу України до Європейського Союзу. Більшість експертів визнали, що торгівля та інвестиції є основними сферами співпраці між Україною та ЄС, тоді як кілька опитаних обрали енергетичну та транскордонну співпрацю. Дякуємо за розслідування і виявили, що сьогодні є передумови.

## **Висновки до розділу 2**

Внутрішній та зовнішній ринки. Результати аналізу проектів з міжнародними фінансовими організаціями та країнами ЄС показують, що вони зосереджені на модернізації національної інфраструктури, впровадженні програм енергозбереження та охорони навколишнього середовища, розвитку малого та середнього бізнесу, а отже, на транспортній інфраструктурі, житлово-комунальні послуги, промисловість та сільське господарство та енергетичний сектор. Майже три чверті коштів, отриманих від програми співробітництва ЄС, безпосередньо використовуються для державного управління, особливо для вдосконалення нормативної бази, адміністративних процедур та технічної підтримки громадськості влади та місцевого самоврядування. Співпраця в рамках програми фінансової та технічної допомоги має переважно соціально-гуманітарний характер і може побічно впливати на темпи модернізації суб'єктів господарювання. Однак протягом усього періоду співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями та державними установами. З огляду на стрімке зростання продуктивності та адаптації продукції на внутрішньому ринку, вони не матимуть часу модернізувати виробництво, щоб зберегти свої позиції на внутрішньому ринку. Це призведе до втрат на ринку та заміни імпортової продукції, що призводить до зниження доходів; торгового балансу Негативний тиск, зменшення

доходів бюджету. Позитивний вплив торгівельного ефекту є короткочасним і вимагає технологічної трансформації галузі. Це можливо лише при формуванні та реалізації інвестиційних планів, що дозволяють компаніям досягти рівня сучасних тенденцій .

## ВИСНОВКИ

Поняття «міжнародна торгівля» включає в себе основні аспекти для ведення продажів товарів та послуг, співвідношення між якими називають торговельним спільним. В можливих договорах наводяться дані про обсяги і динаміку міжнародної торгівлі як сум вартості експорту всіх країн світу. Взагалі важливо розуміти, що «світова торгівля» являється будь якою формою взаємодії з сусідніми країнами країнами, також буде використовуватись для завезення і проведення урочистих договорів. Відмічено у роботі, що основними ризиками, які у короткостроковій перспективі можуть погіршити економічну динаміку України, є: невідповідність окремих вітчизняних товарів європейським стандартам якості, що за умови зниження ціни на імпорту продукцію призведе до зниження обсягів випуску вітчизняної продукції та зростання обсягів товарів імпортного виробництва. Взагалі умовне швидке зміцнення позицій імпортованої продукції на внутрішньому ринку вітчизняні виробники, які втрачатимуть цінові конкурентні переваги, не встигатимуть модернізувати виробництво з метою збереження позиції на внутрішньому ринку, що призведе до втрати частиною з них ринків та заміщення імпортною продукцією й супроводжуватиметься: збільшенням рівня безробіття та зниженням доходів населення; негативним тиском на сальдо торговельного балансу; скороченням надходжень до бюджету. Проте в цілому, за підсумком даного дослідження було остаточно засвідчені переваги створення Україною ретельної та всебічної зони вільної торгівлі з ЄС, навіть за положення погіршення торговельних відносин протягом 2021.



## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин [Електронний ресурс] // Збірник наукових праць. Випуск 104. Частина II – Режим доступу до ресурсу:[http://www.uk.xlibx.com/4istoriya/92933-42-aktualni-problemi\\_mizhnarodnih-vidnosin-vipusk-104-chastina-ii-kiiv-2012-aktualni-problemi\\_mizhnarodnih-vidn.php](http://www.uk.xlibx.com/4istoriya/92933-42-aktualni-problemi_mizhnarodnih-vidnosin-vipusk-104-chastina-ii-kiiv-2012-aktualni-problemi_mizhnarodnih-vidn.php).
2. Бабанін О. С. Проблеми і перспективи формування зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Стратегічні пріоритети : дис. докт. ек. наук / Бабанін О. С., 2019. – 6 с.
3. Валлерстайн І. М. Кінець знайомого світу: Соціологія XXI століття / І. М. Валлерстайн., 2014. – 368 с. – (Логос)
4. Вергун В. А. Міжнародний бізнес: підруч. для студ. вищ. навч. закл / В. А. Вергун, А. І. Кредісов, С. М. Березовенко. – Київ: Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка, 2017. – 500 с.
5. Верховна Рада підтвердила курс України на євроінтеграцію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/news/262215.html?print>
6. Вибір торговельної політики України: плюси та мінуси різних опцій регіональної інтеграції : аналіт. звіт. – К. : Інститут економічних досліджень та політичних консультацій, 2018. – 28 с.
7. Шемчук М. Ю. Статистичне вивчення сезонно скоригованих даних з експорту-імпорту товарів у 2017 році. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. 2018. Т. 29 (68). С.194–198. Сер. Економіка і управління(Index Copernicus).
8. Вплив створення зони вільної торгівлі з ЄС на економіку України. Аналітичне дослідження/ Міжнародний центр перспективних досліджень – Київ, 2018. – 197 с.
9. Глобальний конкурентний простір / О. Г. Білорус, Ю. М. Пахомов, І. Ю. Губенко [та ін.]; кер. авт. кол., наук.ред. О. Г. Білорус. – К. : КНЕУ, 2007. – 680 с.

10. Держкомстат України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
11. Дайнен Д. Дедалі міцніший Союз. Курс Європейської інтеграції / Д. Дайнен ; [пер. з англійської]. – К.: «К.І.С.», 2016. – 696 с.
12. Економічна складова Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС: наслідки для бізнесу, населення та державного управління / Бетлій О., Риженков М., Кравчук К., Кравчук В., Коссе І., Галько С., Науменко Д., Мовчан В., Бураковський І., Кузнецова Г. — К., «Альфа-ПК» 2014. —140с.
13. Економічні наслідки Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. ПРЕС\_РЕЛІЗ/ Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – К, 2014. – 2 с.
14. Європейська інтеграція / М. І. Карлін, В. П. Колесник, Н. Н. Коцан [та ін.]. – Луцьк : РВВ «Вежа» ВНУ ім.Лесі Українки, 2018. – 760 с.
15. Європейський проект та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. –К. : НІСД, 2012. –с. 111-117.
16. Журба, І. Є. Транскордонне співробітництво країн Центральної та Східної Європи в умовах розширеного ЄС (питання теорії та практики) / І. Є. Журба. – Хмельницький: ХНУ, 2018. – 311 с.
17. Заблоцька Р.О. Міжнародний ринок послуг / Р.О. Заблоцька // Підручник. 2-е видання. – К.: Знання України, 2015. – 280 с.
18. Закон України «Про іноземні інвестиції» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
19. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
20. Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu\\_ukraine/trade\\_relation/free\\_trade\\_agreement/index\\_uk.htm](http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/eu_ukraine/trade_relation/free_trade_agreement/index_uk.htm)
21. Імплементация Угоди про асоціацію між Україною та ЄС: рекомендації на основі досвіду країн Східної Європи: наукова доповідь / за ред. акад. НАН України

- В.М.Гейця; НАН України, ДУ «Ін-текон. та прогнозув. НАН України». – К., 2015. – 104 с.
22. Історія економіки та економічної думки: від ранніх цивілізацій до початку ХХ ст.: навч. посіб. / за ред. В.В. Козюка, Л.А. Родіонової. – К.: Знання, 2014. – 566 с.
23. Історія торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.quickwiki.com/uk/Історія\\_торгівлі](http://www.quickwiki.com/uk/Історія_торгівлі).
24. Князева Т.В., Шевченко А.В. Організаційно-економічні заходи зовнішньоекономічного регулювання захисту споживчого ринку України. Проблеми системного підходу в економіці. Вип. № 2 (76), 2020. С. 161-169.
25. Козик В.В., Панкова Л.А., Даниленко Н.Б. Міжнародні економічні відносини. [навч. посіб.]. — К.: Знання, 2018. — 406 с.
26. Крилова Н. В. Міжнародна торгівля: навч. посіб. / Н.В. Крилова // — К.: Знання, 2018. — 365 с.
27. Міжнародна торгівля / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.culonline.com.ua/Books/Mizhнародna\\_torgivlya\\_Kozak2011.pdf](http://www.culonline.com.ua/Books/Mizhнародna_torgivlya_Kozak2011.pdf).
28. Новикова М. В., Стасюк О. П. Міжнародна торгівля: конспект лекцій / М.В. Новикова, О.П. Стасюк. — К, 2017. — 144 с.
29. Основи міжнародної торгівлі: [навч. посіб.] / за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвинової; 2-ге вид., перероб. та доп. — Київ: «Центр навчальної літератури», 2015. – 656 с.
30. Семенов Г. А. Міжнародні економічні відносини: аналіз стану, реалії і проблеми: Навчальний посібник/ Г. А. Семенов, М. О. Панкова, А. Г. Семенов; Мін-во освіти і науки України, Гуманітарний ун-т «Запорізький ін-т державного та муніципального управління». — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: Центр навчальної літератури, 2016. — 231 с
31. Тодоров, І. Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти / І. Я. Тодоров. – Донецьк: ДонНУ, 2017. – 268 с.
32. Трухачев В. И., Лякишева И. Н., Ерохин В. Л. Международная торговля: учеб. пособие для студ., обучающихся по экон. спец / В.И. Трухачев, И.Н. Лякишева,

В.Л. Єрошин. — Изд. 2-е, перераб. и доп. — М.: Финансы и статистика, 2018. — 415 с.

33. Федоришина О. О. Проблеми інтеграції України до Європейського Союзу [Електронний ресурс] / О. О. Федоришина – Режим доступу до ресурсу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1103>.
34. Цыганкова М. Этапы развития международной торговли [Електронний ресурс] / М. Цыганкова. – Режим доступу: <http://econbooks.ru/books/view/63>.
35. Integration in an Expanding European Union: Reassessing the Fundamentals / [Ed. by J.H. Weiler]. – Oxford : Blackwell Publ., 2015. – Pp. 17-33.
36. Summaries of EU legislation. Decision № 624/2007/EC of the European Parliament and of the Council of 23 May 2007 establishing an action programme for customs in the Community (Customs 2013) [Electronic resource]. – Mode of access : [http://europa.eu/legislation\\_summaries/customs/111050\\_en.htm](http://europa.eu/legislation_summaries/customs/111050_en.htm). – Date of access: 2016.
37. The Global Enabling Trade Report 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.weforum.org/reports/global-enabling-trade-report-2017>.